

Miljøilsyn 1998

Sammenfatning af kommunernes, amtskommunernes og
Miljøstyrelsens miljøilsyn

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

1	INDLEDNING.....	4
1.1	DET KOMMUNALE MILJØTILSYN.....	4
1.1.1	<i>Udviklingen pålandsplan</i>	4
1.1.2	<i>Minimumsaftalen</i>	4
1.1.3	<i>Brugerbetaling</i>	6
1.1.4	<i>“Årets tema” for 1998</i>	6
1.2	DET AMTSKOMMUNALE MILJØTILSYN.....	7
1.2.1	<i>Udviklingen pålandsplan</i>	7
1.2.2	<i>Virksomhedstilsynet</i>	7
1.2.3	<i>Tilsyn med renseanlæg</i>	8
1.2.4	<i>Tilsynet med vandløb og søer</i>	9
1.3	MILJØSTYRELSENS TILSYNSINDSATS.....	10
2	KOMMUNERNES MILJØINDSATS.....	11
2.1	MILJØFORVALTNINGEN I KOMMUNERNE.....	11
2.2	GODKENDELSE AF VIRKSOMHEDER.....	13
2.3	KOMMUNERNES TILSYNSINDSATS.....	14
2.3.1	<i>Virksomhedstilsynet</i>	16
2.3.2	<i>Landbrugstilsynet</i>	22
2.3.3	<i>Tilsyn med “andet”</i>	25
2.4	ÅRETS TEMA.....	27
3	AMTSKOMMUNERNES MILJØINDSATS.....	32
3.1	MILJØTILSYNET I AMTSKOMMUNERNE.....	32
3.2	AMTSKOMMUNERNES VIRKSOMHEDSTILSYN.....	33
3.3	TILSYN MED RENSEANLÆG.....	38
3.3.1	<i>Tilsynsindberetningen 1998</i>	38
3.3.2	<i>Resultater af indberetningen</i>	39
3.3.3	<i>Kravoverholdelse</i>	42
3.3.4	<i>Konklusion</i>	42
3.3.5	<i>Miljøstyrelsens opfølgning på overskridelserne</i>	43
3.4	TILSYN MED VANDLØB OG SØER.....	45
3.4.1	<i>Tilsyn med vandløb</i>	45
3.4.2	<i>Tilsyn med søer</i>	47
3.4.3	<i>Sammenfatning og konklusion for vandløb og søer</i>	48
4	MILJØSTYRELSENS TILSYN.....	49

1 Indledning

Denne rapport indeholder sammenfatningen af de kommunale og amtskommunale tilsynsindberetninger samt Miljøstyrelsens tilsyn for året 1998.

1.1 Det kommunale miljøtilsyn

1.1.1 Udviklingen på landsplan

I 1998 blev der anvendt 973 årsværk til den samlede kommunale miljøforvaltning eller ca. 60 årsværk mere end året før. Ca. tre fjerdedele af denne relativt store forøgelse af ressourceanvendelsen ligger i kommunernes egne forvaltninger, mens resten er udtryk for en mindre stigning i brugen af såvel miljø- og levnedsmiddelkontrolenhederne som fremmede tjenesteydelser.

Andel af årsværk til tilsyn er stærkt forøget

Næsten hele forøgelsen af ressourcerne anvendes på tilsyn, men der er også en mindre udvidelse af den del af ressourcerne, der anvendes til kortlægning og planlægning. Andelen af årsværk, der anvendes til godkendelser falder en smule.

Næsten hele forøgelsen ligger på tilsyn med "andet"

Mere end 90% af forøgelsen af tilsynsindsatsen skyldes, at der anvendes flere ressourcer på "tilsynet med andet". Denne kategori dækker bl.a. over tilsyn med vandløb, spildevand, badevand, vandforsyning og jordforurening. Herudover forøges tilsynsindsatsen med "andre" virksomheder, mens der er tale om et fald i ressourceanvendelsen på tilsyn med listevirksomheder og landbrug.

Antallet af virksomheder ved at stabilisere sig

Antallet af virksomheder, der gennem en længere årække har været faldende ser nu ud til at stabilisere sig, idet der gennem de seneste to år kun har været tale om en svagt faldende tendens. Det gælder såvel listevirksomheder som virksomheder omfattet af anmelde- og branchebekendtgørelser. Antallet af landbrug er fortsat faldende.

Tilfredsstillende tilsynsfrekvenser på landsplan

På landsplan er tilsynsfrekvenserne uændrede i forhold til året før. For landbrug er frekvensen 23%, for anmelde- og branchevirksomheder 36% og for tilsyn med listevirksomheder 56%. Set på landsplan opfylder kommunerne således de minimumskrav, som blev aftalt mellem Kommunernes Landsforening og miljø- og energiministeren i november 1996.

Minimumskravene til tilsyn

1.1.2 Minimumsaftalen

Minimumsfrekvenserne for tilsyn blev i aftalen fastlagt til:

- at over 50 % af listevirksomhederne er blevet tilset i løbet af det pågældende år og,
- at over 50 % af virksomheder omfattet af anmelde- eller branchebekendtgørelser er blevet tilset i løbet af det pågældende og foregående år og,
- at over 50 % af landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold er blevet tilset i løbet af de sidste tre år regnet fra det pågældende år (og at alle svinebrug med en opbevaringskapacitet svarende til fra 6 til 9 måneders gødningsproduktion er blevet tilset inden for den samme periode).

Tilsynet skal tilrettelægges ud fra de lokale miljøproblemer - ikke på baggrund af minimumskriterierne

Det skal imidlertid understreges, at minimumsfrekvenserne ikke i sig selv er udtryk for et godt tilsyn, og de bør derfor ikke alene lægges til grund ved tilrettelæggelsen af kommunens tilsynsindsats. Tilsynsindsatsen i forhold til virksomheder og landbrug bør tage udgangspunkt i de lokale miljømæssige problemer.

Endnu kan kun tilsynet med listevirksomhederne vurderes i forhold til minimumskravene

Minimumskravene blev kommunikeret ud til kommunerne i foråret 1997, og derfor er 1998 det første år, hvor det vil være rimeligt at anvende kravene i forbindelse med en vurdering af den enkelte kommunes tilsynsindsats. Imidlertid er det endnu kun tilsynet med listevirksomhederne, som de kan anvendes på idet kravene for såvel anmelde- og branchevirksomheder som for landbrug har en tidshorisont, der er længere end et år.

Stor forskel i kommunernes tilsynsfrekvens

Selv om kravene til minimumstilsynsfrekvensen på landsplan er opfyldt er der store forskelle på kommunernes tilsynsindsats, sådan som den fremgår af tilsynsberetningerne. I den gode ende kan det konstateres, at 90 kommuner har ført tilsyn med to trediedele eller flere af deres listevirksomheder, og 60 af disse kommuner har endda tilset tre fjerdedele eller flere listevirksomheder.

En trediedel af kommunerne opfylder ikke minimumskravet

I den anden ende af skalaen må det konstateres, at andre 89 kommuner ikke opfylder kravene om, at der som minimum skal være ført tilsyn med 50% af listevirksomhederne. Helt op til en trediedel af landets kommuner har således ikke overholdt den aftalte minimumsfrekvens for miljøtilsynet med listevirksomhederne.

Miljøstyrelsens brug af minimumskravene

I forbindelse med fastsættelsen af minimumskravene blev det aftalt, at hvis det fremgår af tilsynsberetningerne, at en kommune ikke lever op til minimumskravene, så vil Miljøstyrelsen gå ind i en nærmere, kvalitativ vurdering af miljøtilsynet og indlede en dialog med den pågældende kommune.

Kontakt til ca. 30 kommuner

Miljøstyrelsen vil derfor nu følge 1998-indberetningerne op med at tage kontakt til de 27 kommuner, hvor tilsynsindsatsen ser ud til at være mest utilfredsstillende, for blandt andet at undersøge om der har været andre vigtige forhold eller særlige prioriteringer, der har kunnet begrunde den lave tilsynsfrekvens med listevirksomhederne.

Påale af mangelfuld miljøtilsynsindsats

Hvis dette ikke er tilfældet, vil Miljøstyrelsen påale den mangelfulde indsats og indlede drøftelser med de pågældende kommuner med henblik på at fastlægge bindende aftaler om den fremtidige tilrettelæggelse af miljøtilsynsindsatsen.

Fastlæggelse af omfanget af miljøtilsynsindsatsen

Kan der ikke opnås enighed herom, vil miljø- og energiministeren konkret fastlægge omfanget af disse kommuners tilsynsforpligtelse for en bestemt periode, jævnfør miljøbeskyttelseslovens § 73.

Der skal rettes op på forholdene i 1999

De øvrige 62 kommuner, der ikke lever op til minimumskravene, vil samtidig få tilsendt et brev, hvor der gøres opmærksom på at de ikke lever op til minimumskravene. Miljøstyrelsen vil imidlertid vente med at foretage sig yderligere, indtil det på baggrund af beretningerne for miljøtilsynet i 1999 kan konstateres, om de pågældende kommuner i mellemtiden har fået rettet op på forholdene. 1999 vil samtidig være det første år, hvor tilsynet med anmelde- og branchevirksomheder også vil kunne vurderes i forhold til minimumskravene.

1.1.3 Brugerbetaling

Pålandsplan dækker brugerbetalingen ca. 50% af kommunernes udgifter i forbindelse med godkendelser og tilsyn med listevirksomheder, anmelde- og branchevirksomheder og landbrug.

Nogle kommuner havde "overskud" på brugerbetalingsordningen

I forbindelse med tilsynsrapporterne for 1994 og 1995 blev der foretaget beregninger af, hvorvidt den opkrævede brugerbetaling stod mål med de anvendte årsværksressourcer til det kommunale tilsyn. Disse beregninger viste, at der i et mindre antal kommuner var opkrævet mere i brugerbetaling end de pågældende kommuner havde anvendt af ressourcer på miljøtilsyn.

Miljøstyrelsen har i hvert enkelt tilfælde modtaget en redegørelse for forholdene og for hvordan der vil blive rettet op på miljøtilsynsindsatsen.

I 1998 har 41 kommuner "overskud" på brugerbetalingsordningen

Nye tilsvarende beregninger for 1998 viser, at der er 41 kommuner, der har modtaget mere i brugerbetaling fra listevirksomheder, anmelde- og branchevirksomheder og landbrug, end de har anvendt af ressourcer på at føre tilsyn med disse virksomheder tilsammen.

Miljøstyrelsen vil i denne forbindelse gøre opmærksom på at det ikke er i overensstemmelse med de principper, der gælder for opkrævning af gebyrer, hvis der over længere tid opkræves mere i brugerbetaling for miljøtilsyn og – godkendelser, end de midler, der faktisk anvendes til varetagelsen af disse opgaver over for de virksomheder og landbrug, der er omfattet af ordningen.

Forholdet mellem miljøtilsynsindsats og opkrævet brugerbetaling vil indgå i vurderingen af kommunernes tilsyn

Miljøstyrelsen vil derfor nøje overvåge, hvordan forholdet mellem tilsynsindsatsen og den opkrævede brugerbetaling udvikler sig i de kommende år, hvor tilsynet med alle de virksomheder, der er omfattet af ordningen, efterhånden vil skulle vurderes efter aftalen om minimumskrav til miljøtilsynet. Brugerbetalingsaspektet vil således indgå i Miljøstyrelsens samlede vurdering af kommunernes miljøtilsyn.

Miljøstyrelsen forventer imidlertid, at kommunerne i løbet af 1999 og 2000 har fået eller vil sørge for at få rettet op på misforholdet mellem deres praksis på miljøtilsynsområdet og deres finansiering af den.

Miljøstyrelsen er i øvrigt i samarbejde med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Københavns Kommune ved at foretage en analyse af takstkategoriernes afgrænsning i brugerbetalingsordningen. Dette arbejde vil indgå i grundlaget for den næste revision af brugerbetalingsbekendtgørelsen, som forventes at finde sted i efteråret 2000 med ikrafttræden fra 1. januar 2001.

1.1.4 "Årets tema" for 1998.

Ved indkaldelsen af kommunernes tilsynsberetninger for 1998 var årets tema delt op i 4 emner:

- Opbevaring af pesticider,
- Rengøring af sprøjteudstyr,
- Ithædhavelse af sprøjtecertifikat/bevis
- Udvidelse af husdyrhold.

Forholdene ikke i orden i 3-7% af tilfældene

Kommunerne har i 1998 kontrolleret lidt mere end en trediedel af alle landbrug for de forhold, der indgår i årets tema. Tilsynsberetningerne viser, at der hos knap 3% af de undersøgte landbrug var problemer med rensning af sprøjteudstyr og med sprøjtecertifikater/sprøjtebeviser, mens der hos ca. 7% var problemer med ulovlig opbevaring/håndtering af pesticider og i ca. 6% af tilfældene var reglerne om udvidelse af husdyrhold overtrådt.

I en del tilfælde har kommunerne ikke oplyst, hvordan de har reageret over for de konstaterede ulovlige forhold. Det er derfor svært at vurdere om forholdene er blevet bragt i orden på stedet, eller om der bør ske en opstramning af håndhævelsesindsatsen på de områder, der har indgået i årets tema. Det vil derfor blive indskærpet, at kommunerne skal reagere over for konstaterede ulovlige forhold og fremover medtage disse oplysninger i tilsynsberetningerne.

1.2 Det amtskommunale miljøtilsyn

1.2.1 Udviklingen på landsplan

Tilsynsopgaverne

Amternes tilsyn omfatter de a-mærkede listevirksomheder, som er de større godkendelsespligtige virksomheder og anlæg. Amterne fører desuden tilsyn med vindmøller og renseanlæg samt med de virksomheder og anlæg, som drives af kommunerne. Endvidere fører amterne tilsyn med registrerede affaldsdepoter og deponeringer i råstofgrave. Endelig har amterne ansvaret for overvågningen af miljøtilstanden i omgivelserne, herunder tilsynet med miljøets tilstand i vandløb, søer og kystnære havområder og i luft, jord og grundvand.

Ressourcerne til tilsynet

Det samlede ressourceforbrug til amternes tilsynsvirksomhed i 1998 udgjorde i alt 443 årsværk og 101,2 mio. kr. til fremmede tjenesteydelser. I forhold til ressourceanvendelsen i 1997 er der tale om en stigning i forbruget med 21 årsværk og 7,4 mio. kr. til fremmede tjenesteydelser.

1.2.2 Virksomhedstilsynet

Virksomhederne og tilsynsressourcerne

De registrerede virksomheder, for hvilke amterne er tilsynsmyndigheder udgjorde i 1998 i alt 3.623 virksomheder, hvilket er 19 virksomheder færre end i 1997. Af de registrerede virksomheder udgjorde de a-mærkede listevirksomheder i alt 2.792 virksomheder i 1998, hvilket er 59 flere virksomheder end året før.

Ressourceforbruget til virksomhedstilsynet - inkl. udarbejdelse af godkendelser - var i 1998 i alt 184 årsværk i de amtslige forvaltninger, hvilket er 6 årsværk mere end i 1997. Desuden anvendtes 13,2 mio. kr. til fremmede tjenesteydelser, hvilket svarer til niveauet i 1997.

Tilsynsindsatsen

I alt 2.112 virksomheder af de registrerede virksomheder blev tilset i 1998. Dette svarer til 58 % af virksomhederne, hvilket er den samme forholdsvise andel som i 1997. Af de a-mærkede listevirksomheder alene blev 1.764 virksomheder besøgt i 1998, svarende til 63 % af virksomhederne.

Sammenlignet med 1997 faldt antallet af besøgte virksomheder i 1998 med 142 virksomheder svarende til et fald på 7 % i andelen af tilsete a-mærkede listevirksomheder.

Mange a-mærkede listevirksomheder tilses flere gange årligt. I 1998 blev der således gennemført 3.634 besøg. Sammenlignet med 1997 er der dog tale om et fald på 230 tilsynsbesøg.

Udviklingen i tilsynet

Betragtes udviklingen i tilsynet med de a-mærkede virksomheder, kan der over en årrække konstateres en faldende tendens i antallet af besøgte virksomheder. Samtidigt hermed har antallet af disse virksomheder i de seneste år været svagt stigende - se fig. 3.8.

Håndhævelsen

Tilsynet i 1998 på de a-mærkede listevirksomheder foranledigede amterne til i alt 909 myndighedsreaktioner, fordelt på henstillinger, indskærpelser, påbud, forbud og politianmeldelser.

Set i forhold til det samlede antal tilsynsbesøg på de a-mærkede listevirksomheder gav 25 % af tilsynene i 1998 - eller hvert 4 tilsynsbesøg - anledning til en myndighedsreaktion. Sammenlignet med 1997, hvor 32 % af tilsynene gav anledning til en myndighedsreaktion, er der tale om et forholdsvis fald på 7 %.

Udviklingen i håndhævelsen

Sammenlignes udviklingen i antallet af myndighedsreaktioner over en 3-årig periode, kan der konstateres et kraftigt fald i antallet af myndighedsreaktioner inden for hver type reaktion - se fig. 3.9.

Betragtes myndighedsreaktionerne under et, er der tale om et samlet fald på 41 % i antallet af reaktioner over perioden.

Renseanlæg med overskridelser

1.2.3 Tilsyn med renseanlæg

Antallet af renseanlæg med overskridelser af udledningstilladelseerne var i 1998 i alt 171 renseanlæg, svarende til 16 % af anlæggene. Der er dermed tale om et fald i forhold til 1997, hvor 221 anlæg, svarende til 20 % af anlæggene, havde overskridelser af udledningstilladelseerne.

Af de 171 ulovlige udledere i 1998 havde 82 anlæg overskredet et eller flere krav i det seneste år, dvs. i 1998, 34 anlæg i hvert af de seneste to år, 24 i hvert af de seneste tre år, 10 i hvert af de seneste fire år og 21 i hvert af de seneste fem år eller mere.

I alt 55 anlæg har således overskredet udledningstilladelseerne i 3 år i træk eller mere.

Selv om der er tale om et fald i forhold til 1997, hvor det tilsvarende antal var 68 anlæg, er det Miljøstyrelsens opfattelse, at såvel antallet af flerårige overskridelser som det samlede antal anlæg med overskridelser fortsat er for stort og derfor bør nedbringes.

Miljøstyrelsens tiltag

Miljøstyrelsen anmodede i 1998 relevante amter om at orientere Miljøstyrelsen om, hvorvidt de anlæg, der inkl. 1997 havde overskredet fire år i træk eller mere, enten var retlig lovliggjort eller politianmeldt. For de af disse anlæg, der ikke var retlig lovliggjort eller politianmeldt, blev amterne bedt om en nærmere redegørelse.

Redegørelserne viste, at 43 anlæg havde overskredet udledningstilladelseerne i fire år i træk eller mere, dvs. i årene 1994, 1995, 1996 og 1997.

Miljøstyrelsen fandt, at der for 15 af disse anlæg var taget de nødvendige skridt til lovliggørelse af anlæggene. For de resterende 28 anlæg bad

Miljøstyrelsen i 1999 amterne om supplerende redegørelser og status for anlæggene.

Amterne blev samtidig bedt om at fremsende redegørelse for "nye" anlæg med overskridelser i fire år i træk eller mere inkl. 1998, dvs. anlæg, som har overskredet i 1998 og som tillige har overskredet i 1995, 1996 og 1997, idet anlæg med længerevarende overskridelser er indbefattet i ovennævnte 43 anlæg.

Miljøstyrelsen har modtaget tilbagemeldinger fra de berørte amter for de 28 anlæg, som Miljøstyrelsen har ønsket undersøgt yderligere. Endvidere er der i alt 10 "nye" anlæg, som inkl. 1998 har overskredet fire i træk.

Politianmeldelse og undersøgelse for tilsvnssvigt

På baggrund af amternes redegørelser har Miljøstyrelsen besluttet at indgive politianmeldelse mod fire kommuner for ulovlig udledning fra i alt fem renselanlæg. For tre af disse anlæg har Miljøstyrelsen besluttet at bede Indenrigsministeriet om at undersøge, om der i tre amter foreligger embedssvigt efter reglerne i den kommunale styrelseslov for utilstrækkeligt tilsyn.

Udvælgelseskriterier

De fem renselanlæg, som Miljøstyrelsen vil indgive politianmeldelse imod er udvalgt ud fra en række kriterier I-VII. Disse er gengivet i denne rapport afsnit 3.3.5. Udvælgelseskriterierne er fastlagt således, at for anlæg, der *ikke* falder inden for de nævnte kategorier I-VII, vil der blive indgivet politianmeldelse.

Det skal dog understreges, at Miljøstyrelsen finder, at der over for en lang række af anlæggene, som falder inden for de nævnte kategorier, burde være skredet ind tidligere. Miljøstyrelsen har dog besluttet, at styrelsen ikke på nuværende tidspunkt vil skride ind over for de pågældende amter og kommuner, da forholdene omsider ser ud til at være løst. For en række af anlæggene vil Miljøstyrelsen dog følge udviklingen og vil overveje tiltag, hvis der igen sker overskridelser.

1.2.4 Tilsynet med vandløb og søer

Miljøtilstanden i vandløb og søer måstadig anses for utilfredsstillende, idet kun 44 % af vandløbene og 32 % af søerne opfyldte de fastsatte målsætninger i 1998.

Omfanget af amternes miljøtilsyn med søer har været nogenlunde konstant siden 1989, men tilsynsstrategien er uensartet fra amt til amt. Skov- og Naturstyrelsen vil arbejde for at ensarte tilsynet således, at der fremover kan gives en landsdækkende beskrivelse af tilstanden og udviklingen i søerne.

Omfanget af amternes miljøtilsyn med vandløb har været faldende i perioden 1989 til 1998. Faldet har været på 43%, og Skov- og Naturstyrelsen vil nøje følge udviklingen i tilsynsarbejdets omfang i de kommende år og vil om nødvendigt drøfte problemstillingen med Amtsrådsforeningen.

Amterne bruger forskellige metoder til bedømmelse af miljøtilstanden i vandløb, men principperne i metoderne er de samme. Variation i amternes metodevalg og prøvetagningsstrategi betyder dog, at det ikke er muligt at give et sikkert, landsdækkende billede af miljøtilstanden i vandløb.

Denne situation er klart utilfredsstillende ikke mindst set i lyset af de investeringer, der fra det offentliges side er foretaget for at forbedre vandkvaliteten i vandløb og søer, bl.a. som konsekvens af vandmiljøplanen, men også set i lyset af de internationale rapporteringsforpligtelser i henhold til bl.a. fiskevandsdirektivet.

I 1998 udsendte Miljøstyrelsen en vejledning om Dansk Vandløbsfaunaindeks, der er en objektiv, reproducerbar metode til bedømmelse af vandløbskvalitet. Metoden bliver nu anvendt i det nationale overvågningsprogram for vandmiljøet (NOVA), i forbindelse med tilsynet med dambrug og til visse andre punktkilder.

Skov- og Naturstyrelsen forventer, at amterne fremover vil anvende metoden i et sådant omfang og efter en sådan strategi, at det regionale tilsyn sammen med det nationale overvågningsprogram kan give et landsdækkende billede af miljøtilstanden i danske vandløb.

1.3 Miljøstyrelsens tilsynsindsats.

Miljøstyrelsen fører tilsyn med nogle nærmere bestemte lovområder og nogle enkelte konkrete virksomheder. Nogle af aktiviteterne er selvstændigt afrapporteret, f. eks. kemikalieinspektionen, hvor der udgives en selvstændig årsberetning.

Miljøstyrelsens tilsyn udføres på de fleste områder i samarbejde med en række andre statslige myndigheder, der også har tilsynsopgaver med de pågældende virksomheder. Det er derfor vanskeligt at opgøre det præcise ressourceforbrug.

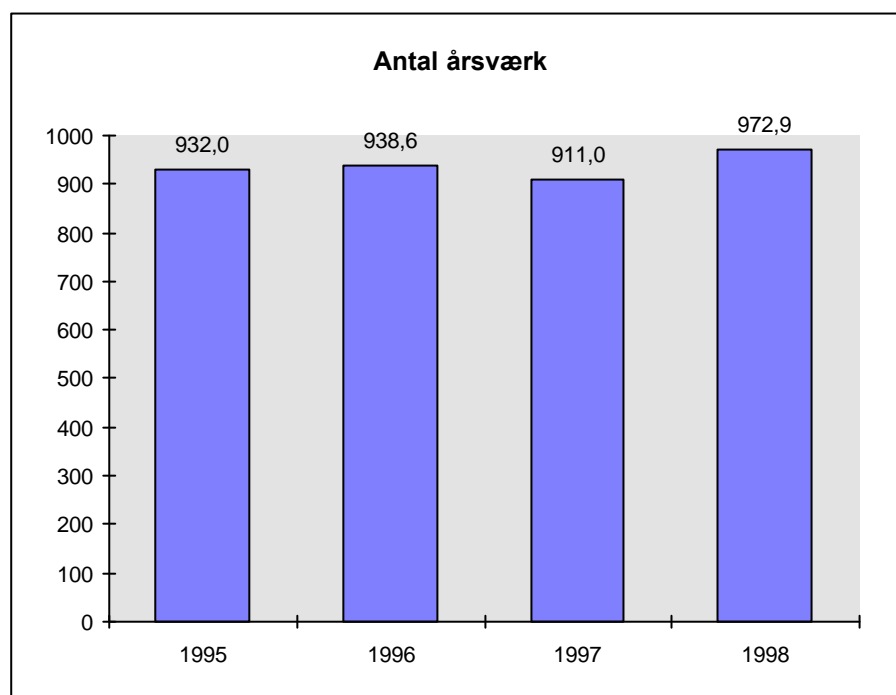
2 Kommunernes miljøindsats

2.1 Miljøforvaltningen i kommunerne

Dette kapitel bygger på kommunernes årlige miljøtilsynsberetninger, som redegør for kommunernes tilsyn og administration efter miljøbeskyttelsesloven, lov om affaldsdeponer, vandforsyningsloven, vandløbsloven og lov om kemiske stoffer og produkter.

Fig. 2.1

Antal årsværk til kommunal miljøforvaltning. Årene 1995 - 1998.

Stigning på 60 årsværk til kommunernes tilsyn på landsplan

I 1998 blev der på landsplan anvendt i alt 973 årsværk i kommunerne til miljøtilsyn m.v.. Der er tale om en stigning på lidt mere end 60 årsværk i forhold til 1997, hvor årsværksindsatsen imidlertid var lidt mindre end i de to foregående år. Over 4-års perioden 1995-98 er der tale om en moderat stigende tendens i ressourceanvendelsen.

Et årsværk svarer til én fuldtidsansat medarbejder, der er beskæftiget i miljøadministrationen. De ressourcer, som kommunerne anvender til egentlige driftsopgaver - f.eks. drift af renseanlæg o.l. - er derimod ikke medregnet.

Opgørelsen af årsværk dækker ikke alene over anvendelsen af ressourcer indenfor kommunens miljøforvaltning, men også over hvad kommunerne har købt af ydelser hos miljø- og levnedsmiddelkontrolenhederne (MLKE) eller som fremmede tjenesteydelser.

Udgifterne til MLKE og fremmede tjenesteydelser er i kommunernes 1998-tilsynsberetninger angivet i kr., men for at kunne sammenligne med de foregående års ressourceanvendelse er de herefter omregnet til årsværk.

Omregning af kronebeløb til årsværk

Ved omregningen er det forudsat, at kommunerne har oplyst udgifterne excl. moms, og et gennemsnitligt 1998-årsværk er ansat til 430.000 kr, som er den sats, der anvendes i forbindelse med forhandling af bloktilskud til opgaver på miljøområdet. Satsen er beregnet som den gennemsnitlige begyndelsesløn for akademisk uddannet personale incl. feriepenge, pensionsopsparing m.v. suppleret med overhead-udgifter - dvs. udgifter til husleje, kontorhold, kørsel og andre driftsudgifter - på sædvanligvis 75 % oveni.

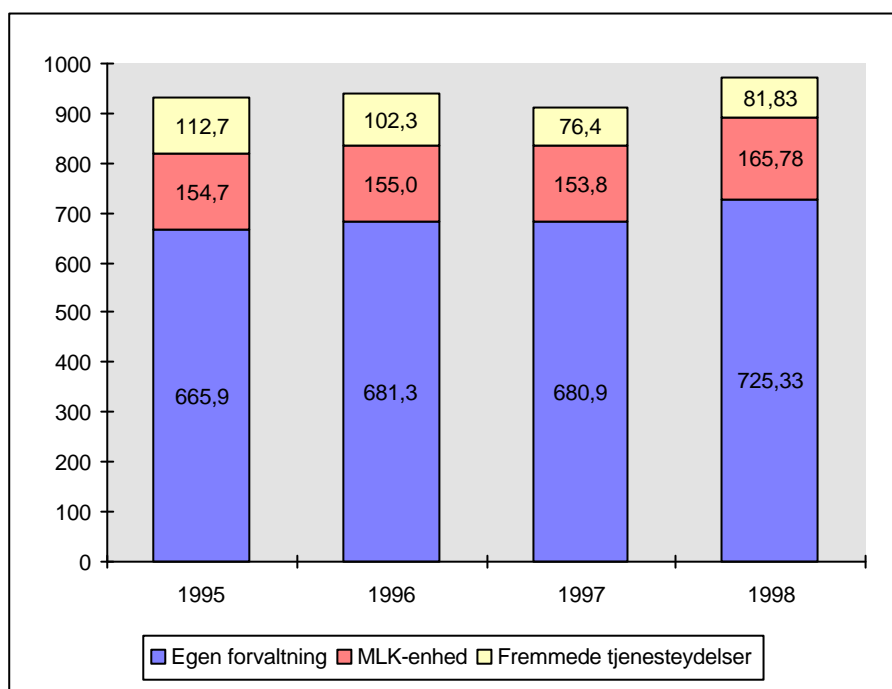
45 årsværk flere i kommunernes egne forvaltninger

Stigningen i det samlede antal anvendte årsværk i 1998 udgøres især af en stigning i antal anvendte årsværk i kommunernes egne forvaltninger, mens der er tale om en mindre stigning i såvel MLKE-ydelser som fremmede tjenesteydelser.

Fig. 2.2

Fordeling af årsværk til miljøforvaltning på egenforvaltning, MLKE og fremmede tjenesteydelser.

Årene 1995 - 1998

Miljø og Levnedsmiddelkontrollerne s opgaver

Miljø og Levnedsmiddelkontrollerne løser en række opgaver i forbindelse med den kommunale miljøadministration. Typisk er der tale om analyseopgaver, f.eks. i forbindelse med spildevandstilledning til kommunens spildevandsledninger, kontrol af drikkevand o.l. Egentlige tilsynsopgaver løses også hyppigt af MLKE - f.eks. tilsyn med industrivirksomheder.

Fremmede tjenesteydelser

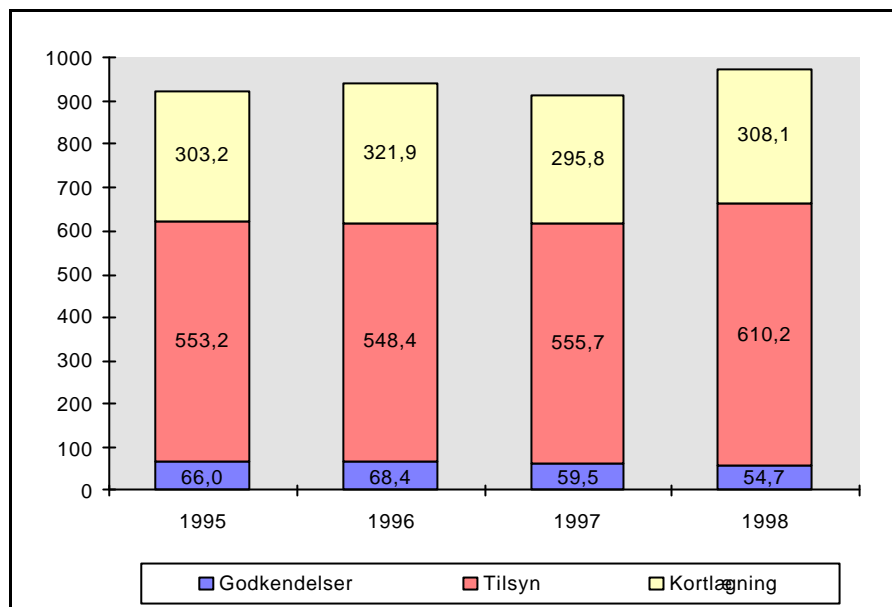
Fremmede tjenesteydelser anvendes for eksempel i forbindelse med planlægningsopgaver. Udarbejdelse af udkast til vandløbsregulativer er også en opgave, der ofte løses af konsulentfirmaer. Nogle konsulentfirmaer gennemfører også egentlige tilsynsopgaver f.eks. på landbrugsområdet. Dette sker ofte i form af en egentlig tilsynskampagne, hvor f.eks. alle landbrug i kommunen gennemgås.

Godkendelser, tilsyn og kortlægning og planlægning

Den samlede miljøindsats vedrørende administration af miljølovgivningen, tilsyn og vejledning kan overordnet inddeles i flg. arbejdsfelter: meddelelse af "kapitel 5-godkendelser" efter miljøbeskyttelsesloven § 33; "tilsyn" - herunder vejledning - og opfølgende arbejde (sagsbehandling) samt "kortlægning og planlægning", f.eks. vandindvindingsplanlægning, spildevandsplanlægning, udarbejdelse af miljøhandlingsplaner m.v.

Fig. 2.3

Fordeling af årsværk til tilsyn, godkendelser og planlægning. Årene 1995 - 1998

Ressourceanvendelsen til miljøtilsyn steget med 55 årsværk

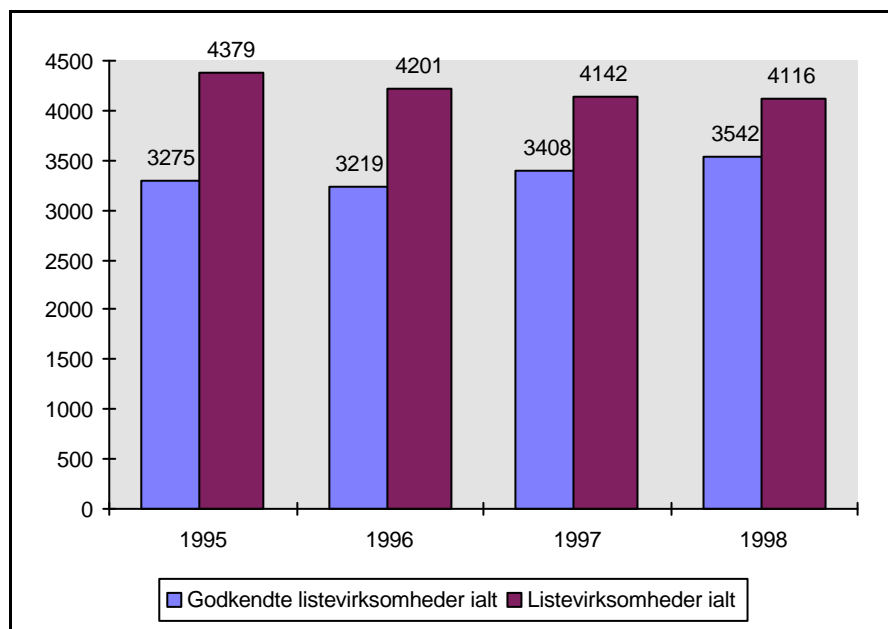
Stigningen i ressourceanvendelsen i 1998 udgøres overvejende af en øget indsats omkring miljøtilsynet, som ellers har ligget nogenlunde konstant i de senere år. Ressourcerne til kortlægning og planlægning svinger noget fra år til år, men er i 1998 nogenlunde på gennemsnitsniveauet i forhold til de foregående år. De anvendte ressourcer til miljøgodkendelser udviser en let faldende tendens. Disse forhold vil blive belyst nærmere i de følgende afsnit.

2.2 Godkendelse af virksomheder

Efter miljøbeskyttelsesloven § 33 skal de virksomheder, der er optaget på listen i bilaget til bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomheder (Miljø min. bekg. nr. 794 af 9. dec. 1991), godkendes af miljømyndighederne.

Fig. 2.4

Forholdet mellem godkendte listevirksomheder og registrerede listevirksomheder (excl. godkendelsespligtige landbrug). Årene 1995 - 1998.

Kommunerne er både godkendelses- og tilsynsmyndighed i forhold til ca. 4.150 virksomheder og ca. 400 landbrug. Tilsynsberetningerne viser, at antallet af godkendelsespligtige virksomheder, der ellers i en længere periode har været faldende, nu er ved at stabilisere sig på dette niveau.

Samtlige listevirksomheder skal være godkendt inden år 2000

Samtlige listevirksomheder skal have indsendt ansøgninger om godkendelse inden 1. juli 2000, også selv om virksomheden eksisterede før miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1974. - Det indebærer, at der i løbet af de næste år fortsat er lidt under 600 virksomheder, der skal have en godkendelsesbehandling. Procentdelen af godkendte virksomheder er imidlertid støt stigende og nu oppe på ca. 86%.

I bekendtgørelsen om indkaldelse af ansøgninger om godkendelse fra bestående listevirksomheder er der i øvrigt fastsat særlige tidsfrister for hver enkelt virksomhedstype. Arten af listevirksomheder i den enkelte kommune har derfor indflydelse på hvor stor en procentandel, der skal være godkendt på nuværende tidspunkt.

2.3 Kommunernes tilsynsindsats

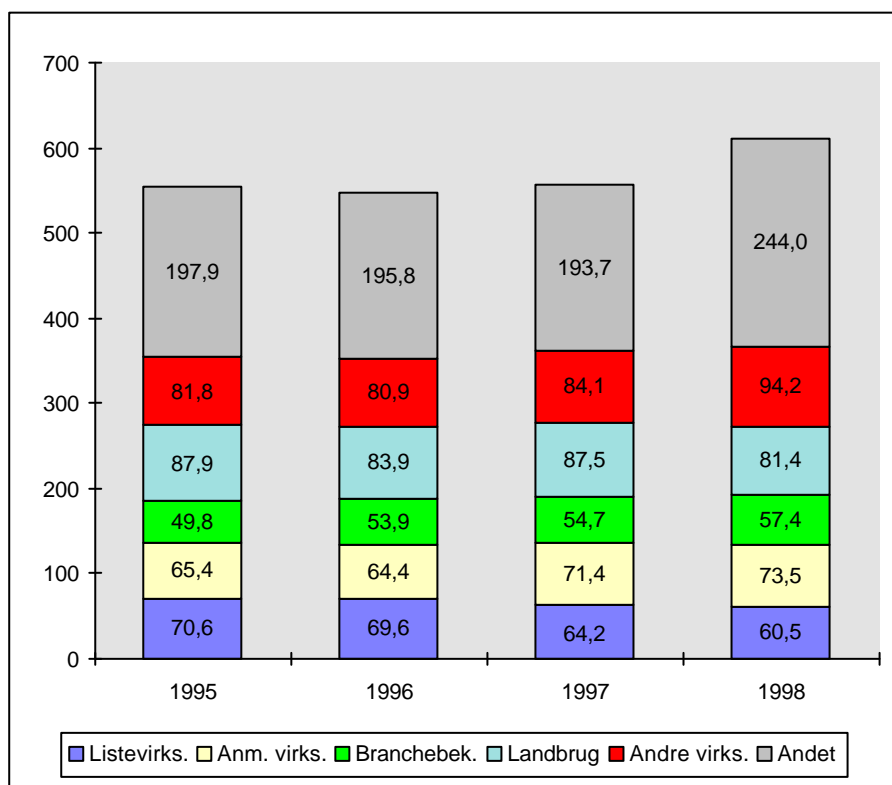
Ved tilsynsopgaver forstås det egentlige tilsyn på virksomheder og landbrug, vejledningsopgaver i forbindelse hermed - f.eks. om ny lovgivning eller introduktion af renere teknologi og miljøstyring - og den efterfølgende sagsbehandling.

611 årsværk til miljøtilsyn - en stigning på 10%

Kommunerne har i 1998 anvendt 611 årsværk til tilsynsopgaver. Der er tale om en stigning på ca. 10% i forhold til de forrige år, hvor ressourceanvendelsen til miljøtilsyn ellers har været nogenlunde konstant.

Fig. 2.5

Antal årsværk til tilsyn med de forskellige typer tilsynsobjekter. Årene 1995 - 1998.

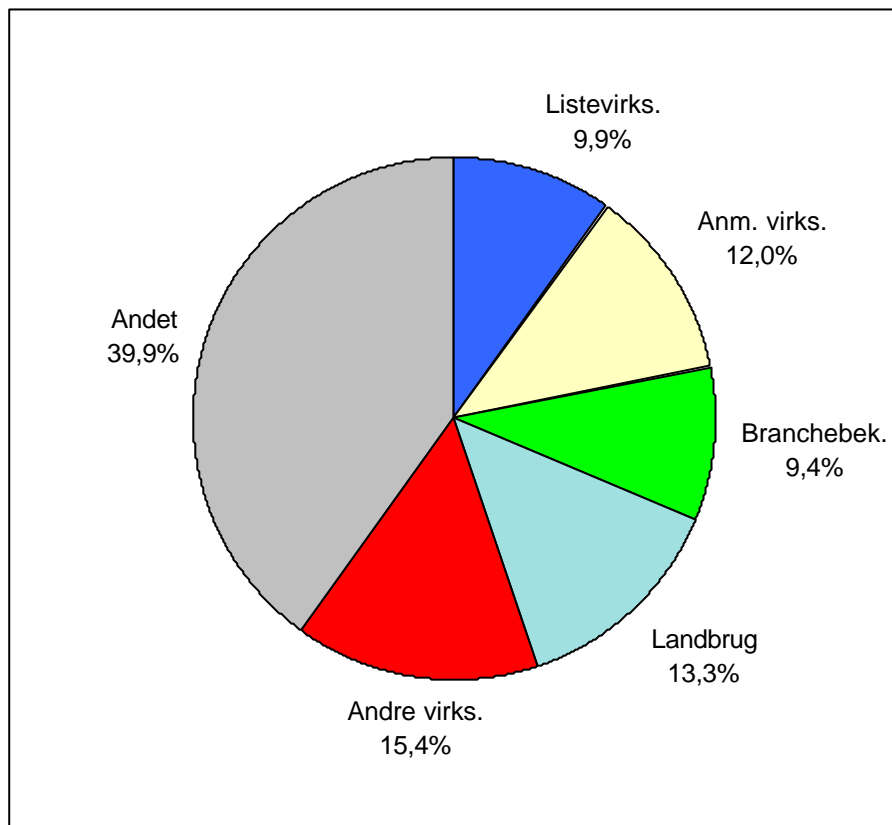
Voldsom stigning i tilsyn med "andet"

Som det kan ses af figur 2.5 ligger næsten hele stigningen inden for kategorien tilsyn med "andet", som bl.a. omfatter tilsyn med vandløb, vandforsyning, spildevand, badevand og jordforurening.

Dette indebærer en forskydning i forhold til den hidtidige fordeling af miljøtilsynsressourcerne, hvor ca. halvdelen er blevet anvendt på tilsyn med virksomheder og landbrug, der yder brugerbetaling for godkendelser og tilsyn (listevirksomheder, virksomheder omfattet af anmelde- eller branchebekendtgørelser og landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold), mens den anden halvdel hidtil er blevet anvendt til tilsyn med alle de øvrige virksomheder, forretninger og anlæg i kommunerne og med "andet".

Fig. 2.6

Fordeling af årsværk til tilsyn på forskellige virksomhedstyper og "andet" for årene 1995 - 1998.

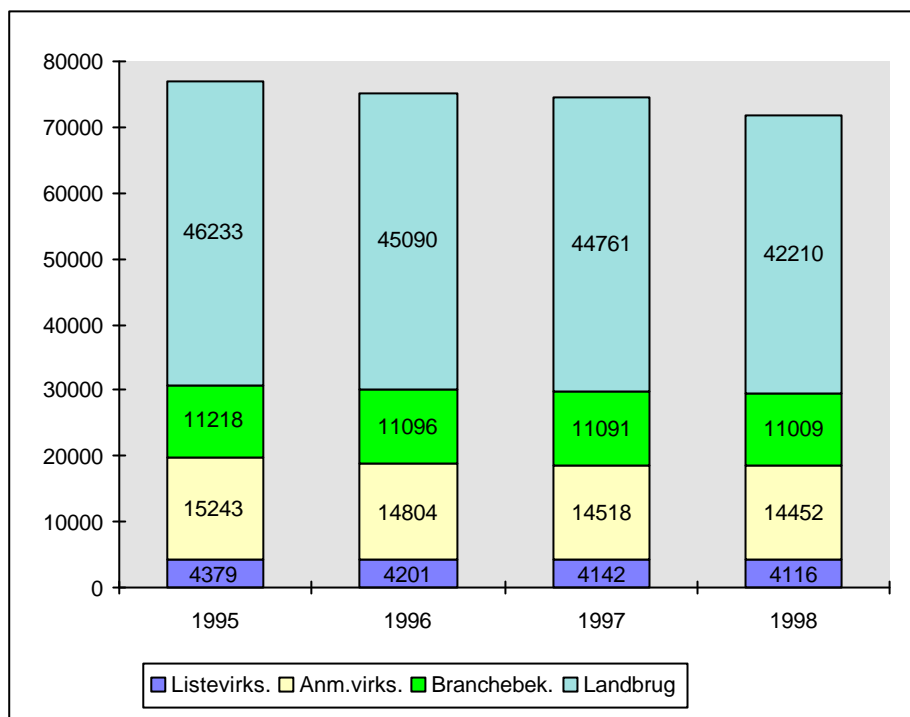
Som det fremgår af fig. 2.6 anvendes der flest ressourcer til tilsyn med kategorierne "andre virksomheder" og "andet", der i 1998 tilsammen udgør mere end 55% af de samlede ressourcer til miljøtilsyn. I forhold til de virksomheder, der er omfattet af brugerbetalingsordningen (liste-, anmelde- og branchevirksomheder samt landbrug) går der flest ressourcer til tilsyn med landbrug og herefter anmeldevirksomheder, mens der bruges færrest ressourcer på listevirksomheder og virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser. Da der imidlertid er stor forskel på antallet af disse virksomheder, afspejler dette et meget forskelligt ressourceforbrug til tilsyn m.v. med de enkelte virksomhedstyper.

Antallet af virksomheder er ved at stabilisere sig

Antallet af liste-, anmelde- og branchevirksomheder har i en længere periode været faldende. Fra 1995 er der imidlertid kun tale om en svagt faldende tendens og de senere år ser virksomhedsantallet ud til at stabilisere sig på det nuværende niveau. En del af forklaringen kan være, at kommunernes registrering af antallet af virksomheder er blevet mere præcist efter 1994, hvor brugerbetalingen for miljøtilsyn blev indført. Antallet af landbrug udviser imidlertid fortsat en faldende tendens.

Fig. 2.7

Antal listevirksomheder, anmelde- og branchevirksomheder samt landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold for årene 1995 - 1998

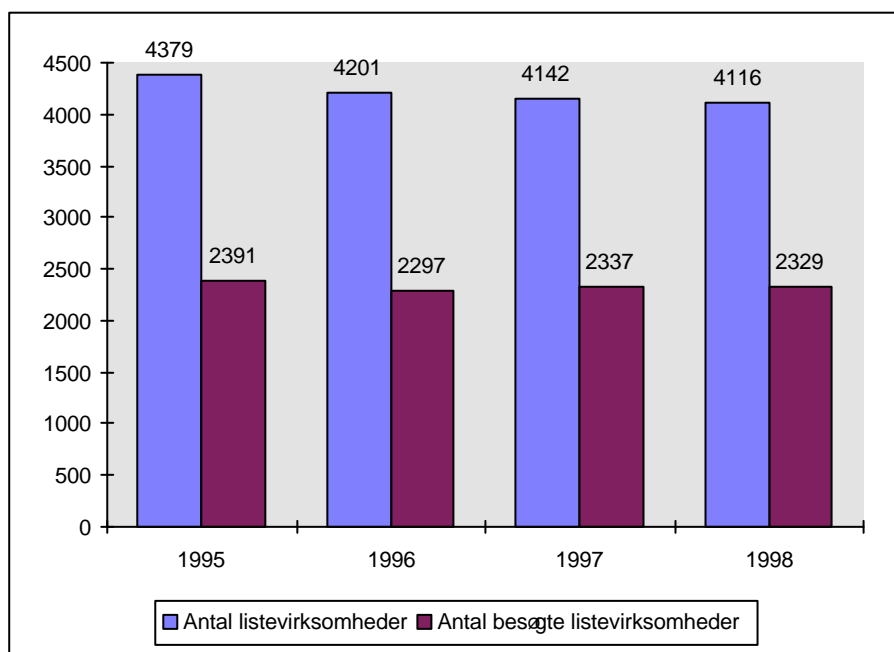
2.3.1 Virksomhedstilsynet

2.3.1.1 Listevirksomheder

Listevirksomheder er virksomheder, optaget på bilaget til bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomheder. Listevirksomheder er generelt større virksomheder med et betydeligt forureningspotentiale.

Fig. 2.8

Antal listevirksomheder og antal besøgte listevirksomheder i årene 1995 - 1998

Nogenlunde konstant tilsynshyppighed i forhold til listevirksomhederne

Lige som antallet af registrerede listevirksomheder er ved at stabilisere sig er antallet af besøgte listevirksomheder også nogenlunde konstant. Tilsynshyppigheden, også kaldet tilsynsfrekvensen ligger på landsplan uændret på ca. 56% i de seneste 3 år. Det vil sige at kommunerne på landsplan

opfylder minimumskravet om, at kommunerne skal have tilset mindst 50% af listevirksomhederne.

Tilsynet skal vurderes i forhold til minimumskravene.

Minimumskravene blev aftalt mellem Kommunernes Landsforening og miljø- og energiministeren med udgangen af 1996, og idet 1997 var indkøringsår, er 1998 det første år, hvor vurderingen af kommunernes tilsynsindsats i forhold til listevirksomhederne skal ske på baggrund af opfyldelsen af minimumskravene.

En trediedel af landets kommuner opfylder ikke minimumskravene

Dette indebærer, at man ikke kan nøjes med at se på tilsynsindsatsen på landsplan, men at den skal vurderes i forhold til hver enkelt kommune. På kommuneniveau tegner der sig et ganske anderledes billede. En rent matematisk udregning viser, at kun 186 af landets 275 kommuner opfylder kravet om at have tilset 50% af listevirksomheder i kommunen. *Dvs. at en trediedel af landets kommuner ikke har opfyldt de aftalte minimumskrav.*

Miljøstyrelsens brug af minimumskravene

Det fremgår af minimumsaftalen, at proceduren, hvis en kommune ikke lever op til minimumskravene, er, at Miljøstyrelsen vil tage skridt til at indlede en dialog med den pågældende kommune om omfanget og tilrettelæggelsen af kommunens miljøtilsyn. Miljøstyrelsen vil i første omgang gennemgå en eventuel miljøhandlingsplan for at kunne vurdere indsatsen i forhold til en sammenhængende årække.

Påtale af mangelfuld miljøtilsynsindsats

Hvis der hverken i miljøhandlingsplanen eller i tilsynsberetningen findes tilstrækkelige oplysninger til at en kvalitativ vurdering kan foretages, vil Miljøstyrelsen påtale den mangelfulde indsats og indlede drøftelser med de pågældende kommuner med henblik på at fastlægge bindende aftaler om den fremtidige tilrettelæggelse af miljøtilsynet.

Fastlæggelse af omfanget af miljøtilsynsindsatsen

Kan der ikke opnås enighed herom, vil miljø- og energiministeren konkret fastlægge omfanget af disse kommuners tilsynsforpligtelse for en bestemt periode, jævnfør miljøbeskyttelseslovens § 73.

Da denne procedure blev aftalt, var der næppe nogen, der forestillede sig, at den kunne blive aktuel for 33% af landets kommuner, som det er tilfældet på baggrund af kommunernes tilsynsindberetninger for 1998.

En del kommuner mangler kun at føre tilsyn med ganske få virksomheder.

Ser man imidlertid nærmere på tallene for de 89 kommuner, der ikke har opfyldt minimumskravene kan man konstatere, at der findes et ulige antal listevirksomheder i en del af dem, og at ialt 29 kommuner kun mangler at tilse en enkelt virksomhed mere for at opfylde kravet, mens andre 33 kommuner kunne have opfyldt kravet ved at foretage tilsyn med yderligere to virksomheder.

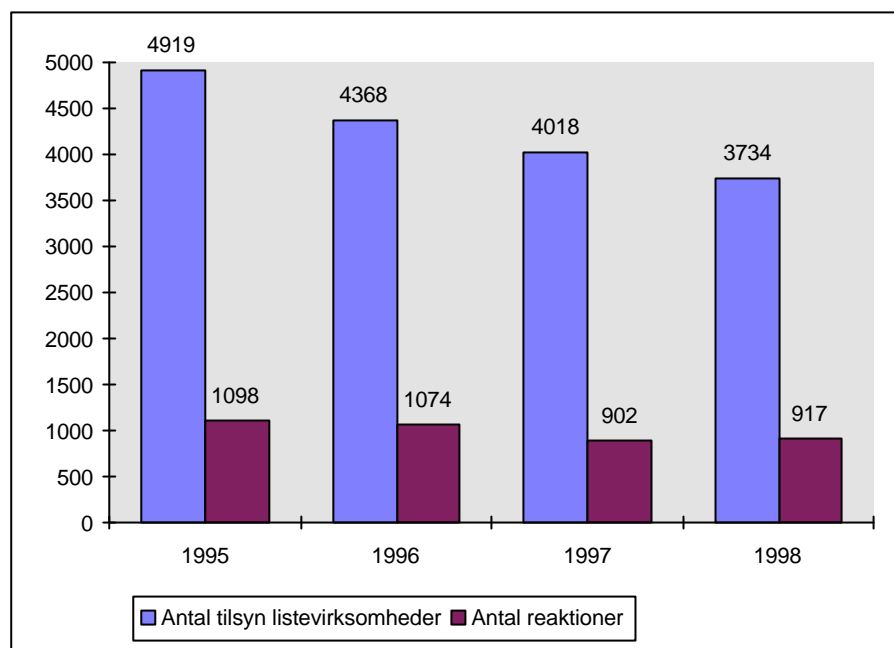
Vigtigt at der rettes op på forholdene i 1999.

Miljøstyrelsen vil på denne baggrund i første omgang koncentrere sig om at vurdere miljøtilsynet i de resterende 27 kommuner. De øvrige 62 kommuner vil få tilsendt et brev, hvor der gøres opmærksom på at de ikke lever op til minimumskravene. Miljøstyrelsen vil imidlertid vente med at foretage sig yderligere, indtil det på baggrund af beretningerne for miljøtilsynet i 1999 kan konstateres, om de pågældende kommuner i mellemtiden har fået rettet op på forholdene. Fra 1999 vil miljøtilsynet i samtlige kommuner desuden blive vurderet i forhold til anden del af minimumsaftalen, ifølge hvilken 50% af de

virksomheder, der er omfattet af anmelde- eller branchebekendtgørelser skal være tilset i løbet af 2 år.

Fig. 2.9

Antal tilsynsbesøg på listevirksomheder og håndhævelsesreaktioner i forb. med tilsynsbesøg. Årene 1995 - 1998

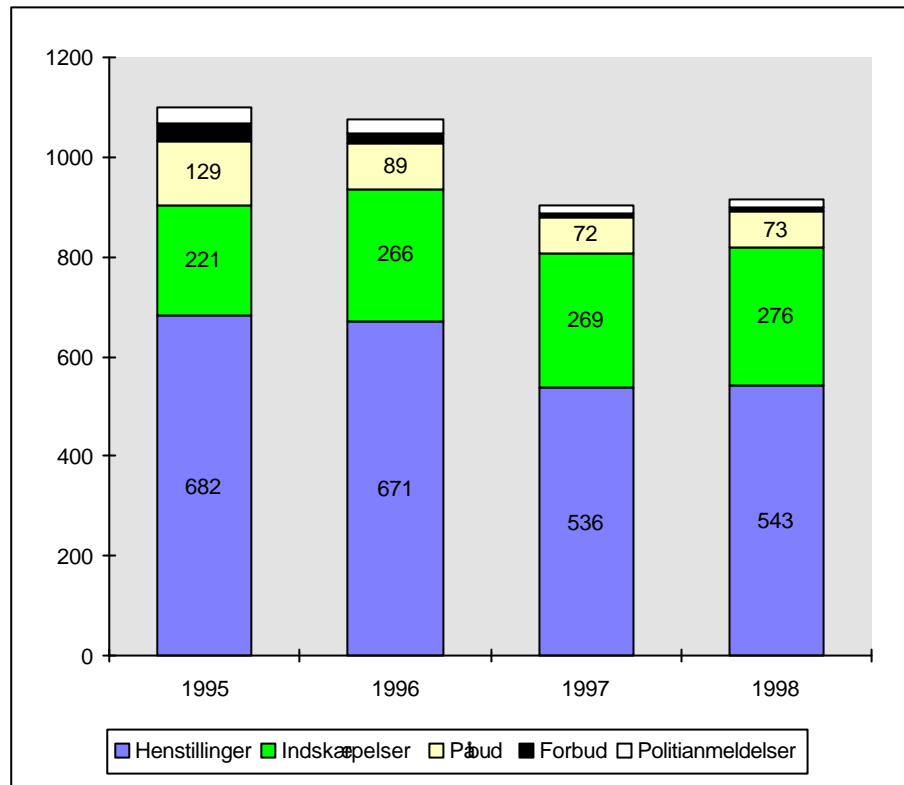
De listevirksomheder, der er blevet tilset, har i gennemsnit modtaget halvandet tilsynsbesøg årligt. Antallet af tilsynsbesøg på listevirksomheder er imidlertid faldende.

Knap hvert fjerde tilsynsbesøg giver anledning til håndhævelsesskridt.

Det har også været tilfældet med hensyn til antallet af håndhævelsesreaktioner. Dog ser denne tendens ud til at bremse op i 1998, hvor der trods et faldende antal tilsynsbesøg, er tale om et næsten uændret antal håndhævelsesreaktioner. I 1998 er der som i 1996 tale om, at knap hvert fjerde tilsynsbesøg på listevirksomheder har givet anledning til en eller anden form for håndhævelsesreaktion fra tilsynsmyndigheden. Disse fordeler sig således:

Fig. 2.10

Antallet af håndhævelsesreaktioner i forhold til listevirksomheder.

Håndhævelse på samme niveau som sidste år.

Billedet er næsten identisk med situationen i 1997. I forhold til de foregående år er især antallet af henstillinger reduceret. Relativt gør det samme sig gældende for antallet af politianmeldelser og forbud, som nu ligger på næsten halvdelen af niveauet for et par år siden. I 1998 er der givet 9 forbud og foretaget 16 politianmeldelser.

Antallet af indskælpelser er nogenlunde konstant i de seneste 3 år, mens antallet af påbud viser en svagt stigende tendens. I perioden før 1995 blev der ikke i tilsynsberetningerne skelnet mellem disse to håndhævelsesreaktioner.

2.3.1.2 Virksomheder omfattet af anmelde- og branchebekendtgørelser.

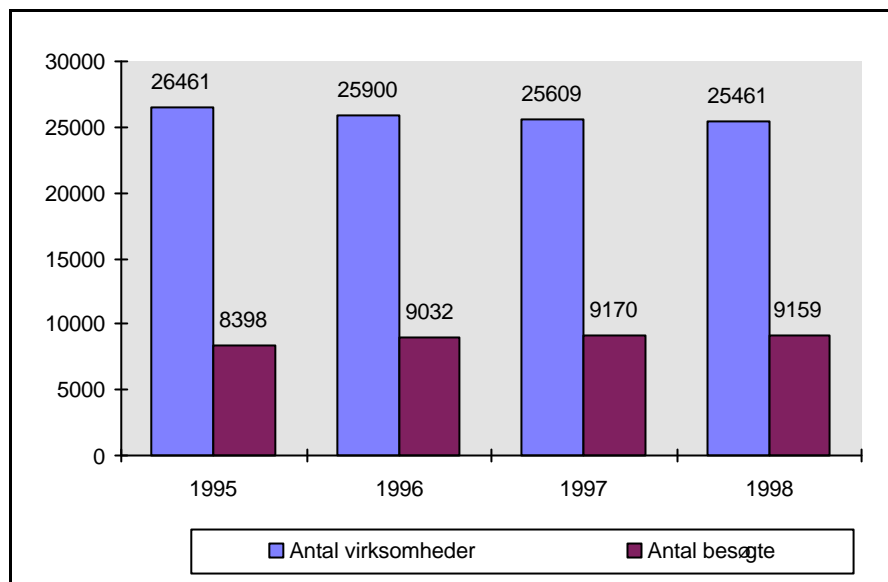
Virksomheder omfattet af anmeldeordningen er optaget på et bilag til Bekendtgørelse om anden virksomhed end listevirksomhed (Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 367 af 10. maj 1992).

Der er her hovedsagelig tale om de virksomheder, som blev taget ud af godkendelsesordningen, da listen over godkendelsespligtige virksomheder blev revideret i 1991. Der er således tale om mindre og mellemstore virksomheder med et vist forureningspotentiale.

Virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser er dels pelsdyrfarme, dels autoværksteder, som hver især er omfattet af en bekendtgørelse, hvor der stilles en række miljømæssige krav til netop disse typer virksomheder.

Fig. 2.11

*Antallet af virksomheder omfattet af
branchebekendt-gørelser
og anmeldeordning og
antallet besøgte virksom-
heder i årene 1995 - 1998.*

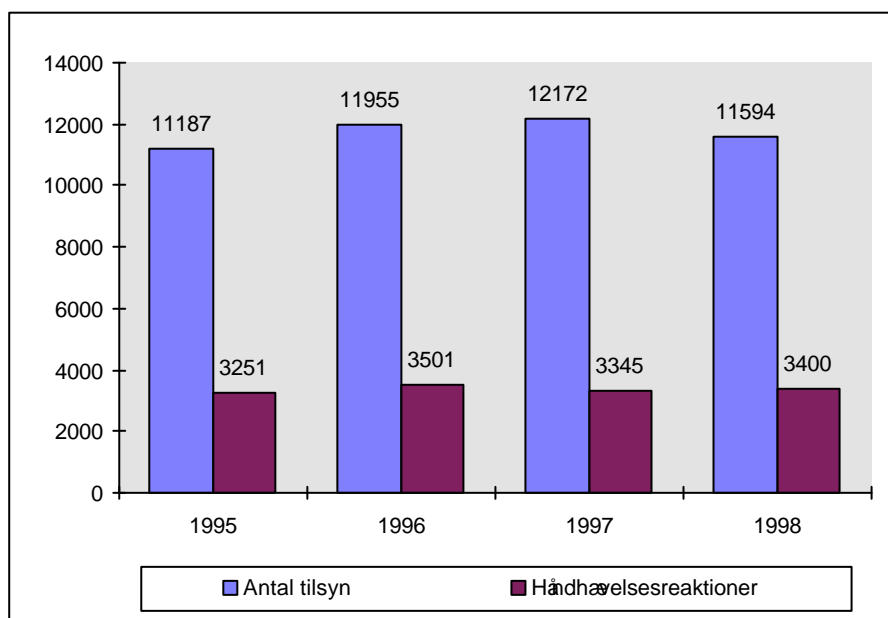
Antallet af virksomheder omfattet af anmelde- og branchebekendtgørelser udviser en svagt faldende tendens gennem hele perioden.

*Stigende tilsynsfrekvens i
forhold til virksomheder
omfattet af anmelde og
branchebekendtgørelser.*

Siden 1995 har tilsynsindsatsen derimod været stigende, og tilsynsfrekvensen på landsplan er i forhold til sidste år uændret 36%. Til sammenligning er det i forbindelse med minimumskravene aftalt, at 50% af "anmelde- og branchevirksomhederne" skal være tilset i løbet af to år. Da aftalen imidlertid først er trådt fuldt i kraft i 1998 vil tilsynsindsatsen også først blive vurderet efter denne målestok, når Miljøstyrelsen har modtaget kommunernes tilsynsindberetninger for 1999. Ligesom for listevirksomhederne vil denne vurdering blive foretaget i forhold til den enkelte kommunes tilsynsindsats.

Fig. 2.12

*Antal tilsynsbesøg på
virksomheder omfattet af
branchebekendtgørelser
og anmeldeordning og
håndhæelsesreaktioner i
forb. med tilsynsbesøg.
Årene 1995 - 1998.*

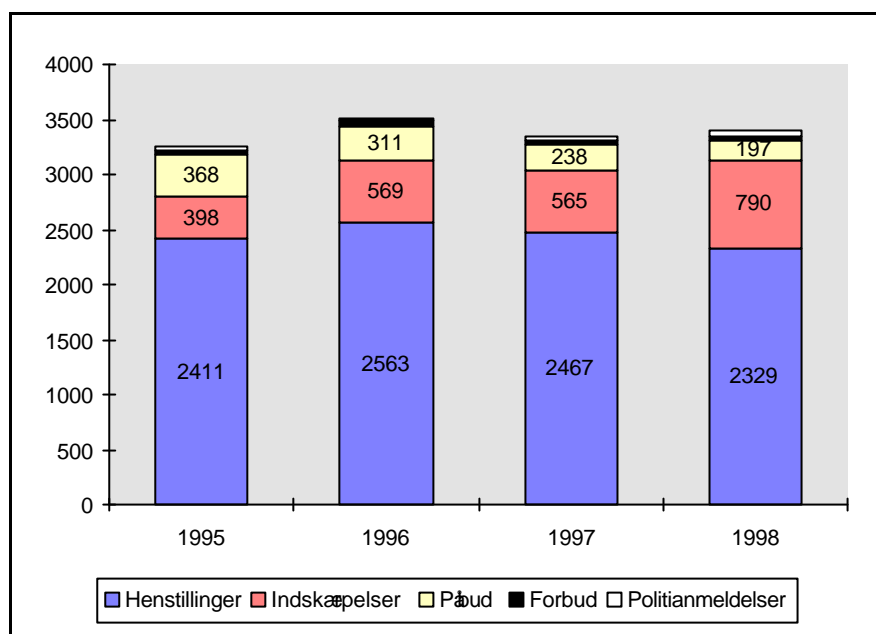
Antallet af tilsynsbesøg er faldet lidt i forhold til året før. De ca. 9000 besøgte virksomheder har tilsammen fået ca. 11.600 besøg.

Ca. 29 % af virksomheder omfattet af anmelde- og branchebekendtgørelser blev besøgt i 1998.

Som i de foregående år har tilsynsbesøgene i omkring 29% af tilfældene tilfælde ført til en eller anden form for håndhævelsesindsats - ialt 3400 håndhævelsesreaktioner. Dette svarer til at mere end hvert fjerde tilsynsbesøg afdækker et eller andet forhold, som giver anledning til påtale eller ændring af vilkår fra miljømyndighederne.

Fig. 2.13

Håndhævelsesreaktioner overfor virksomheder omfattet af branchebekendtgørelser og anmeldeordning. Årene 1995 - 1998.

Øget brug af indskælpelser og flere politianmeldelser

Henstillinger er - ligesom i forhold til listevirksomheder - stadig langt den hyppigste form for håndhævelsesreaktion i forhold til disse virksomheder, men det ser ud til at kommunerne i stigende omfang lader disse afløse af indskælpelser. Antallet af indskælpelser er stigende, mens antallet af påbud er faldende. Der er i perioden en klar tendens til at der gives et mindre antal forbud og et større antal politianmeldelser. Sidstnævnte er på to år tredoblet fra 19 til 57 politianmeldelser.

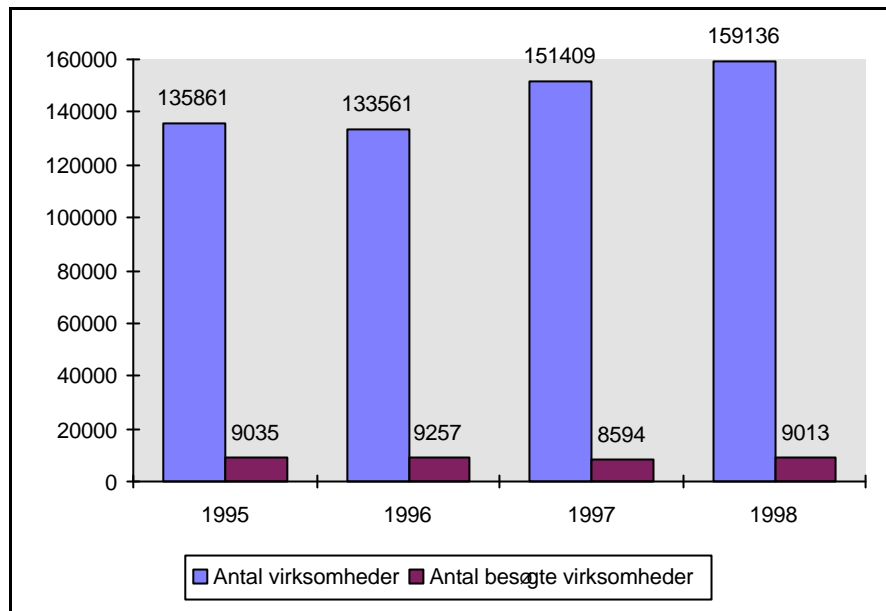
2.3.1.3 Andre virksomheder og anlæg

Der er her tale om virksomheder, der ikke er omfattet af de bekendtgørelser, som er nævnt ovenfor. Det drejer sig om mindre virksomheder, værksteder, forretninger, restaurationer m.v. - alt sammen virksomheder, der hovedsagelig har et mindre, lokalt forureningspotentiale.

Antallet af "andre virksomheder" kan ikke betragtes som absolut. Det er snarere et udtryk for, hvor mange af disse virksomheder, myndighederne løbende er kommet i kontakt med, og som derfor er blevet registreret i kommunens virksomhedsregister. Stigningen i antallet af sådanne virksomheder er et udtryk for dette forhold.

Fig. 2.14

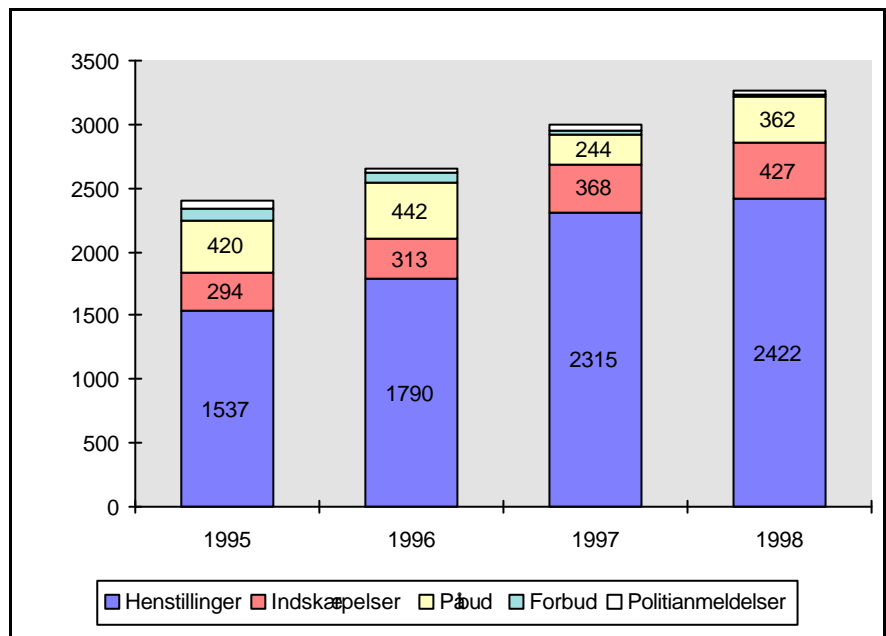
Antal tilsynsbesøg på "andre virksomheder" og antal registrerede virksomheder og anlæg. Årene 1995 - 1998.

Antallet af besøgte virksomheder i perioden ligger og svinger omkring 9000 virksomheder årligt. Tilsynsbesøgene skyldes ofte naboklager.

Fig. 2.15

Art og antal af håndhævelsesreaktioner i forhold til "andre virksomheder og anlæg". Årene 1995 - 1998.

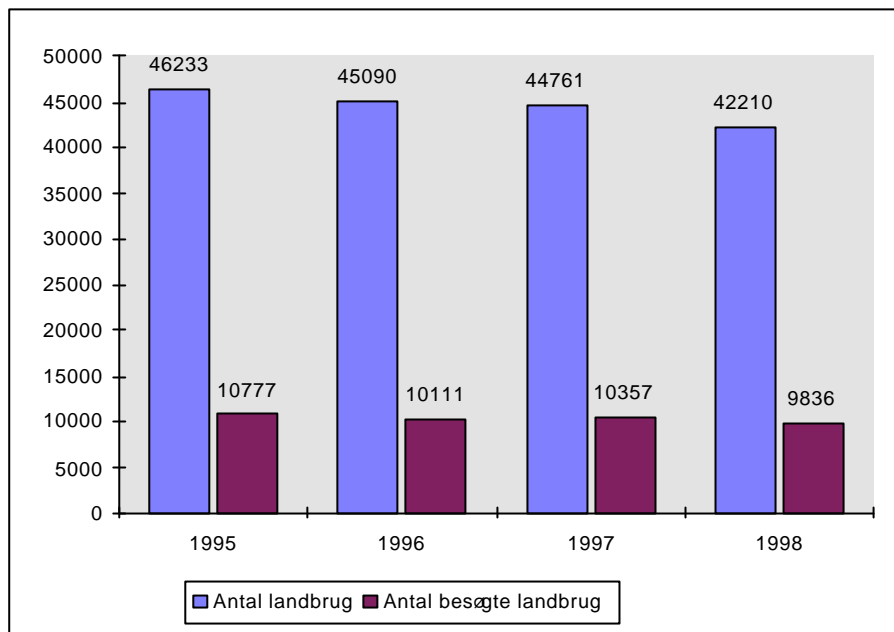
Antallet af håndhævelsesreaktioner i forhold til disse virksomheder er stigende i hele perioden, - mest i form af henstillinger, men også her er der tale om, at kommunerne i større og større grad gør brug af indskælpelser. Antallet af forbud og politianmeldelser er derimod faldende.

2.3.2 Landbrugstilsynet

Oplysningerne her drejer sig om tilsynet med landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold - d.v.s. i praksis alle landbrug med over tre dyreenheder.

Fig. 2.16

Antal landbrug med erhvervmæssigt dyrehold og antallet af besøgte landbrug i årene 1995 - 1998.

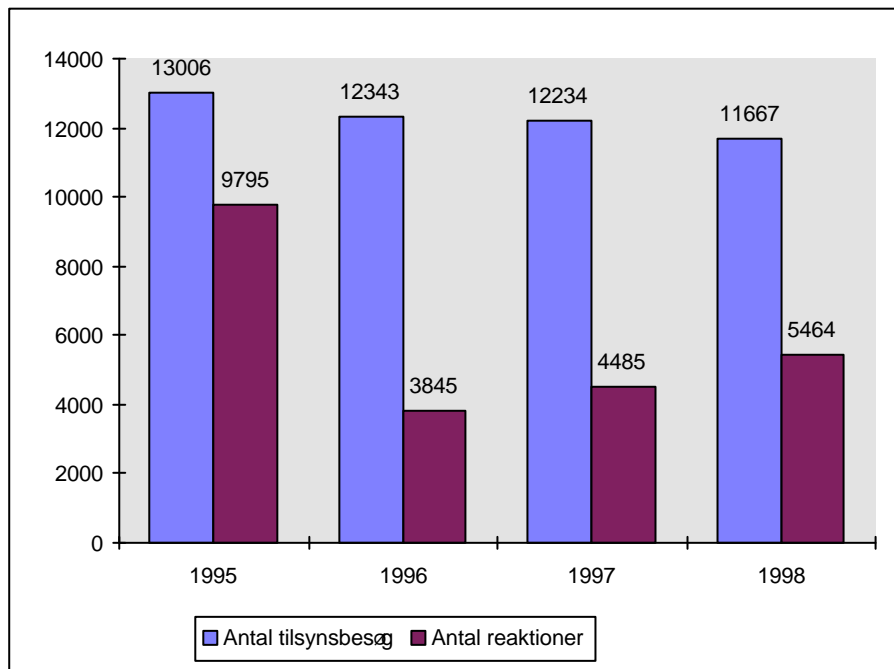

Nogenlunde konstant tilsynsfrekvens på ca. 23% i forhold til landbrug med erhvervmæssigt dyrehold.

Antallet af landbrug med erhvervmæssigt dyrehold har været faldende siden 1990. Antallet af besøgte landbrug falder relativt i nogenlunde samme takt som faldet i antallet af registrerede landbrug. Der er tale om en nogenlunde konstant tilsynsfrekvens på ca. 23%. Ifølge minimumskravene skal 50% af landbrugene med erhvervmæssigt dyrehold være tilset inden for en periode på 3 år. Kommunernes indsats på dette område kan imidlertid først vurderes i forhold hertil i forbindelse med tilsynsindberetningerne for år 2000, når minimumsaftalen har været i kraft i en tilsvarende periode.

Fig. 2.17

Antal tilsynsbesøg på landbrug med erhvervmæssigt dyrehold og antallet af håndhævelsesreaktioner. Årene 1995 - 1998

Næsten halvdelen af tilsynsbesøgene hos landbrug med erhvervmæssigt dyrehold giver anledning til hånd-hævelsesreaktioner

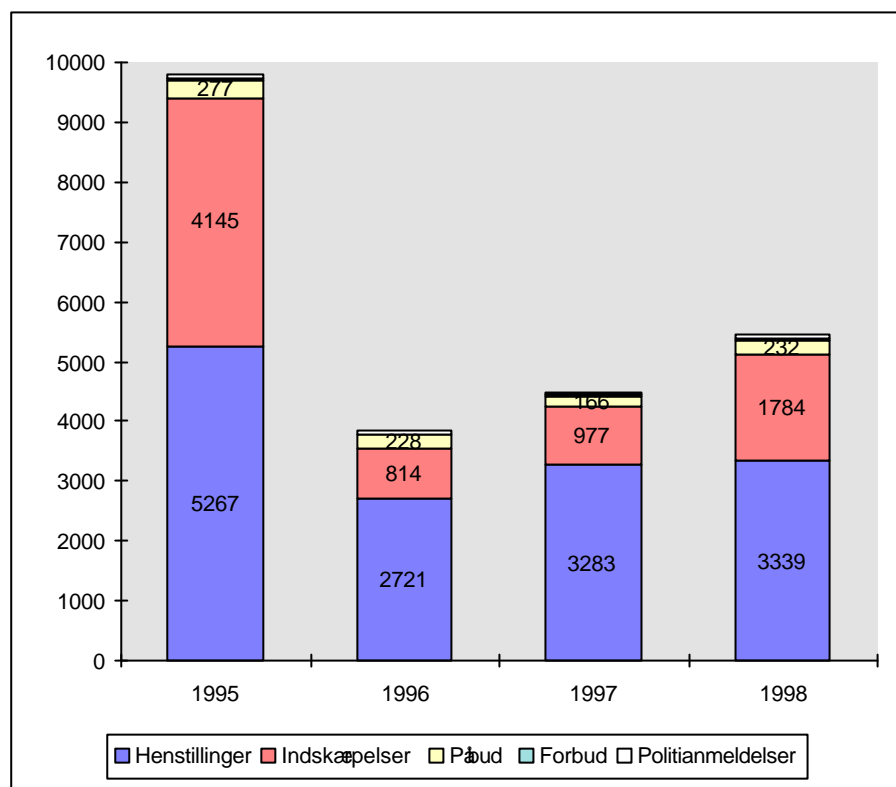
Antallet af tilsynsbesøg på landbrugene er svagt faldende - mens antallet af håndhævelsesreaktioner i de seneste 3 år er kraftigt stigende. For to år siden gav 31% af besøgene anledning til håndhævelsesskridt, mens 47% eller næsten halvdelen af besøgene medførte påtaler i 1998.

Der må i forhold til en analyse af håndhævelsesreaktionerne ses bort fra 1995, hvor der var et unormalt stort antal reaktioner. Det skyldtes, at kommunerne

påtalte, at de ved årsskiftet 1994/95 kun havde modtaget ca. 60% af de opgørelser over tilstrækkelig opbevaringskapacitet, som skulle have været indgivet til kommunerne ved årsskiftet.

Fig. 2.18

Antal og art af håndhævelsesreaktioner i forhold til landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold. Årene 1995 - 1998.

Som det ses, er det især henstillinger og indskærpelser, som kommunerne i 1995 bragte i anvendelse for at få de manglende opgørelser ind.

Flere indskærpelser

Selv om henstillinger fortsat er den mest almindelige håndhævelsesreaktion kan man konstatere, at antallet af indskærpelser i 1998 næsten er fordoblet i forhold til året før.

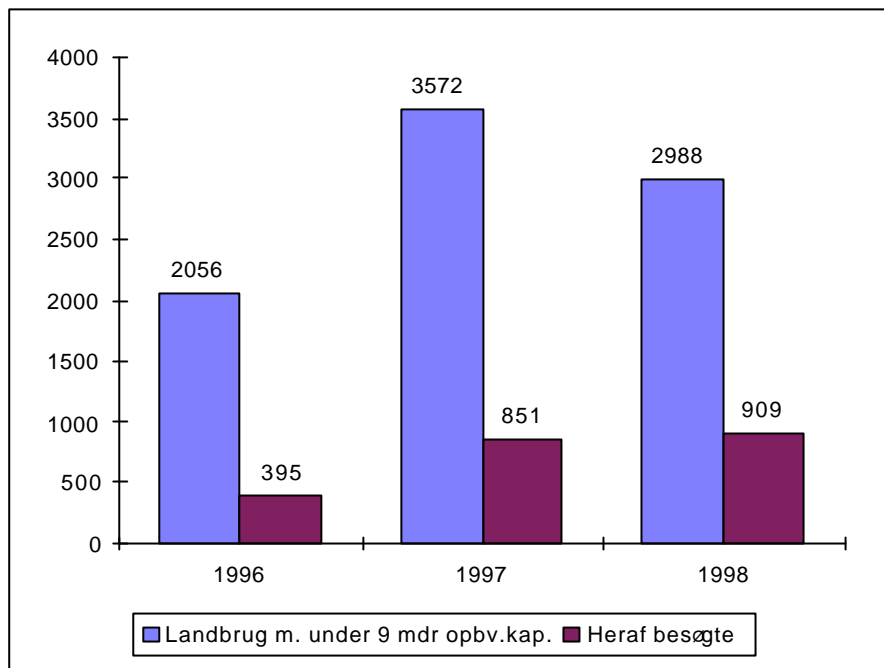
Indberetning om tilsyn med landbrug med under 9 mdr.s opbevaringskapacitet.

I 1996 blev kommunerne for første gang bedt om at redegøre særskilt for tilsynet med erhvervsmæssige dyrehold med under 9 måneders, opbevaringskapacitet af gødningsproduktionen, idet disse landbrug ifølge minimumskravene skal tilses dobbelt så hyppigt som de øvrige landbrug. Ikke alle kommuner kunne afgive disse oplysninger for 1996, da Miljøstyrelsen ikke havde haft mulighed for at varsle kommunerne i tilstrækkelig god tid om, at tilsynsindberetningerne for 1996 også ville dreje sig om disse forhold.

Oplysningerne for 1997 og 1998 divergerer imidlertid betragteligt i forhold til antallet af disse landbrug. Tilsynsindsatsen er dog stigende og næsten oppe på 30% i 1998. Dette skal sammenholdes med at alle disse landbrug ifølge minimumskravene skal være tilsat indenfor 3 år.

Figur 2.19

Landbrug med under 9 måneders opbevaringskapacitet af gødningsproduktion.

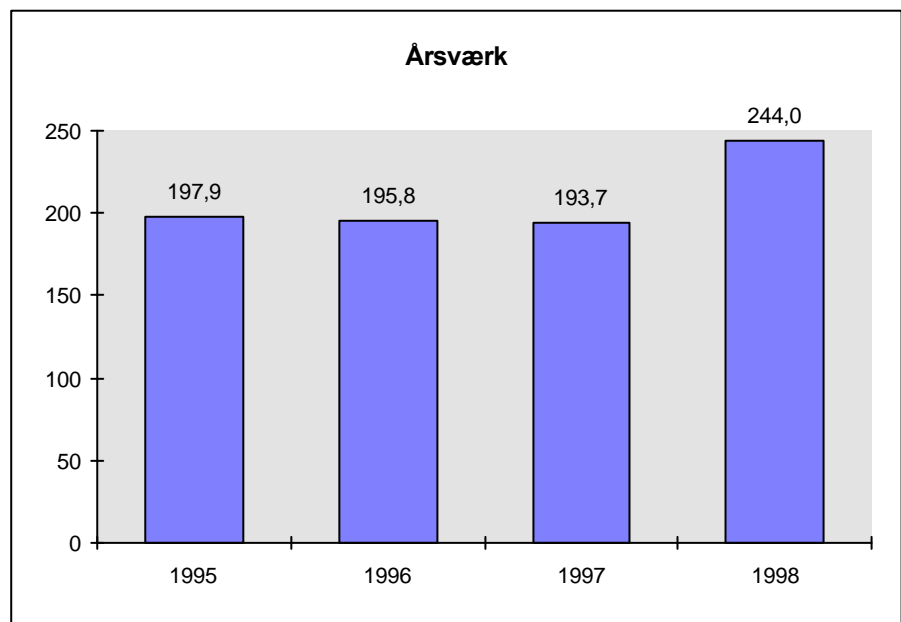
2.3.3 Tilsyn med "andet"

Tilsyn med "andet" dækker over en lang række tilsynsopgaver:

- tilsyn med vandløb
- tilsyn med privat vandforsyning
- tilsyn med badevand
- tilsyn med udledning af spildevand
- tilsyn i forbindelse med jordforurening
- gene- og klagesager
- tilsynet efter en lang række bekendtgørelser m.v.

Fig. 2.20

Antal årsværk til tilsyn med "Andet", 1993-1997

Markant stigning i de anvendte årsværk til tilsyn med "andet"

Ressourcerne til tilsyn med "andet" udgør i forvejen en meget væsentlig del af de samlede ressourcer i den kommunale miljøforvaltning. Fra 1997 til 1998 stiger ressourceanvendelsen til "andet" med hele 50 årsværk eller ca. 20%.

Der er tale om en meget voldsom stigning i forhold til de foregående år, hvor forbruget af årsværk har været nogenlunde konstant.

Ud fra tilsynsberetningerne at dømme er der forskellige årsager til oprustningen på området.

Tilsyn med brømmer

En del af forklaringen er, at en række kommuner har intensiveret tilsynet med vandløbslovens brømmebestemmelse ifølge hvilken de nærmeste 2 m bred ved alle vandløb og søer skal friholdes for dyrkning. Såvel kommuner som amter skulle aflevere en selvstændig indberetning til Miljøstyrelsen pr. 1. februar 1999 om status omkring overholdelsen af brømmebestemmelsen i 1998. Det overordnede ansvar for administrationen af vandløbsloven blev i foråret flyttet fra Miljøstyrelsen til Skov- og Naturstyrelsen.

Tilsyn med vandboringer og spildevandsafledning i det åbne land

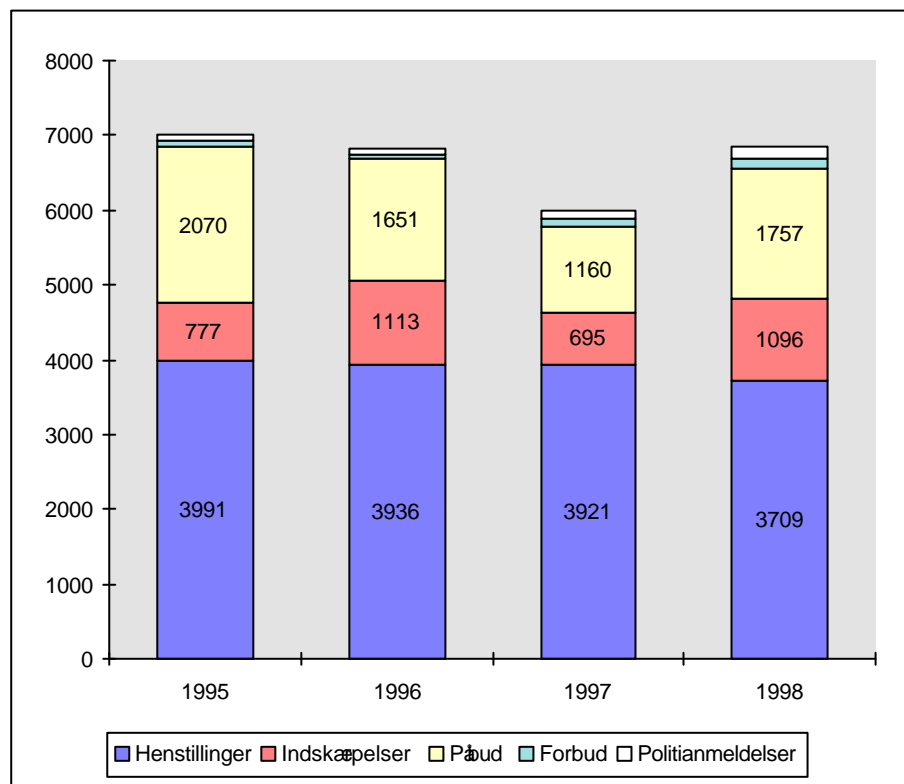
Ifølge tilsynsberetningerne er der i nogle kommuner endvidere anvendt flere ressourcer end normalt på tilsyn med vandboringer og spildevandsafledning i det åbne land.

Jordforurening

Endelig fremgår det af tilsynsberetningerne, at der i en del større bykommuner er brugt flere ressourcer end normalt på oprydning efter jordforurening.

Fig. 2.21

Håndhævelsesreaktioner i forbindelse med tilsyn med "Andet". 1995 - 1998.

Håndhævelsen på samme niveau som i de foregående år.

Hvad håndhævelsesreaktionen angår, er der imidlertid ikke sket en stigning, der modsvarer stigningen i de anvendte ressourcer. Bortset fra 1997, hvor der var tale om en nedgang i antal reaktioner, ligger det samlede antal håndhævelsesreaktioner på niveau med de forrige år, idet det dog skal bemærkes, at antallet af forbud og politianmeldelser er steget til henholdsvis 125 og 176.

Det fremgår dog af den selvstændige brømmerapportering, at en del af de konstaterede overtrædelser først vil blive påtalt eller politianmeldt i 1999. På jordforureningsområdet er der i et vist omfang tale om selvhjælpshandlinger,

som i sig selv er ressourcekrævende, men disse resulterer ikke i et større antal håndhævelsesreaktioner.

2.4 Årets tema.

Årets tema var opdelt i 4 forskellige spørgsmål:

- Opbevaring af pesticider,
- Rengøring af sprøjteudstyr,
- Ihåndhævelse af sprøjtecertifikat/bevis
- Udvidelse af husdyrhold.

Opbevaring af pesticider

Bestemmelser vedr. opbevaring af pesticider, herunder rester heraf, blandinger og tom emballage er fastlagt i bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler nr. 722 af 12. september 1997 (revideret ved nr. 241 af 27. april 1998), §§ 31 og 32. Kommunerne bistår - jf. § 41, stk. 2 - Miljøstyrelsen ved tilsyn og kontrol med overholdelse af reglerne om opbevaring og anvendelse af bekæmpelsesmidler hos erhvervsmæssige brugere. Hvis kommunerne bliver opmærksomme på ulovlige bekæmpelsesmidler bør dette indberettes til Miljøstyrelsens Kemikalieinspektion.

Rensning af sprøjteudstyr

Miljølovens §§ 19 og 27 indeholder bestemmelser med relevans for forsvarlig påfyldning af sprøjtemidler og rengøring af sprøjteudstyr til sikring mod forurening af jord, grundvand og overfladevand (f. eks. pesticidforurening af vandløb via afløb fra vaskeplads for sprøjteudstyr, fordi påfyldning og rengøring foregår på grus- eller betonbefæstet areal med mulighed for kontakt til drænafløb).

Sprøjtecertifikat og sprøjtebevis

Bestemmelser vedr. ihåndhævelse af henholdsvis sprøjtecertifikat og sprøjtebevis er fastlagt i bekendtgørelse nr. 360 af 24. maj 1993, § 3 og § 4. Tidsfrister for opnåelse af sprøjtebevis fremgår af bekendtgørelsens bilag 2. Bekendtgørelsens bilag 1 er ændret ved bekendtgørelse nr. 553 af 29. juni 1995.

Etablering og udvidelse af husdyrhold

Bestemmelser vedr. forudgående anmeldelse af etablering/udvidelse af husdyrhold er fastlagt i bekendtgørelse nr. 1159 af 19. december 1994 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv., §§ 29 og 29 a. Kommunen kan herved bl.a. kontrollere, at bestemmelserne vedr. lokalisering af dyrehold - jfr. bek. kap. 2 - og bestemmelserne vedr. kapacitet af gødningsopbevaringsanlæg - jfr. kap 4 - kan overholdes. Endvidere er det i bekendtgørelse nr. 794 af 9. december 1991 om godkendelse af listevirksomheder fastsat, at svine- og fjerkræfarme med kapacitet for mere end 250 dyreenheder (DE) skal godkendes efter miljølovens kap. 5.

Ca. en trediedel landbrug kontrolleret

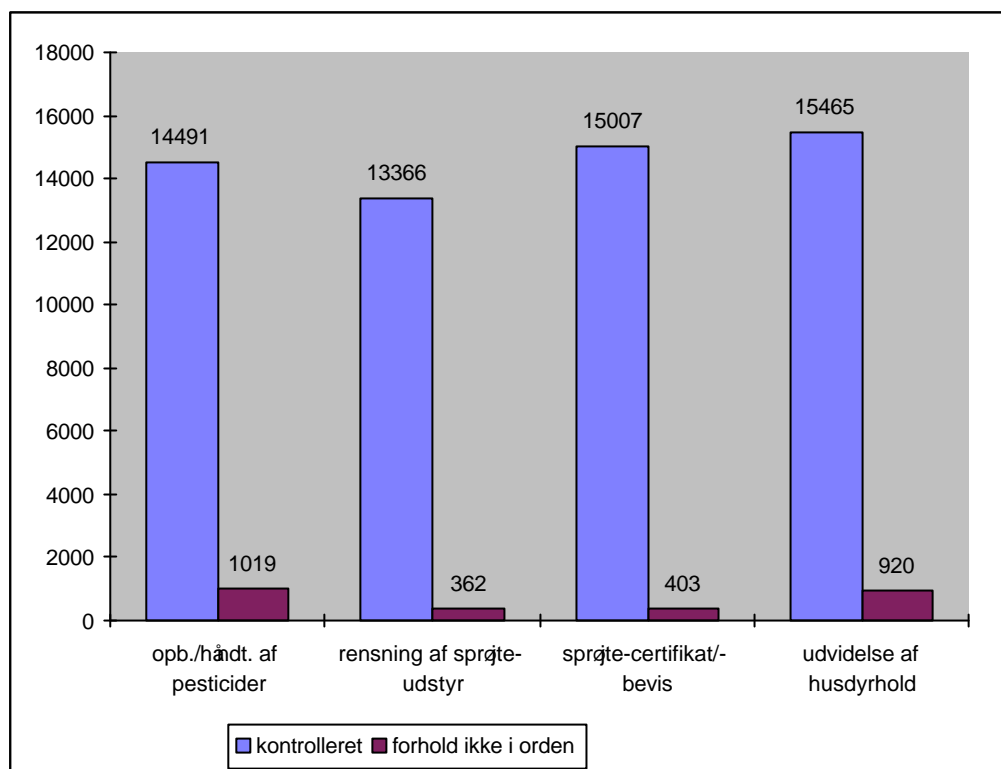
Kommunerne har i 1998 kontrolleret lidt mere end en trediedel af alle landbrug for de forhold, der indgår i årets tema. Det fremgår af figur 2.21, i hvilket omfang forholdene på de kontrollerede landbrug var i orden.

Forholdene ikke i orden i 3-7% af tilfældene

Procentuelt svarer tallene til, at der i knap 3% af tilfældene var problemer med rensning af sprøjteudstyr og sprøjtecertifikater/sprøjtebeviser, mens der hos ca. 7% var problemer med ulovlig opbevaring/håndtering af pesticider og i ca. 6% af tilfældene var reglerne om udvidelse af husdyrhold overtrådt.

Fig. 2.22

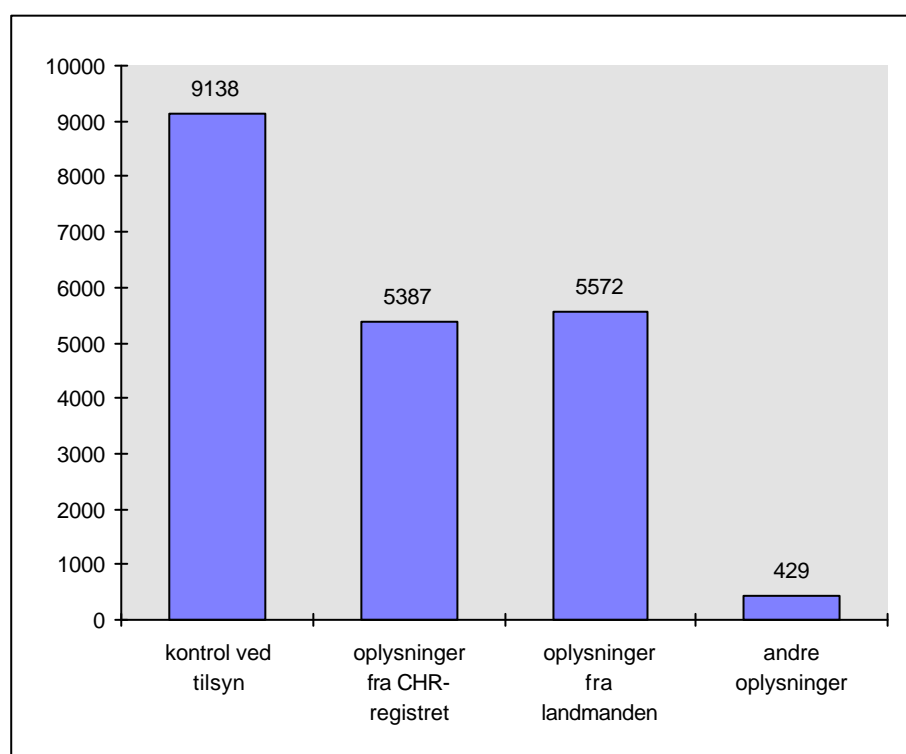
Kontrol og overholdelse vedrørende de fire elementer af årets tema i 1998

I forbindelse med oplysningerne om ulovligt husdyrhold blev der i forbindelse med årets tema også spurgt om kommunernes kontrolmetoder. Anvendelsen af de forskellige metoder fremgår af figur 2.23.

Figur 2.23

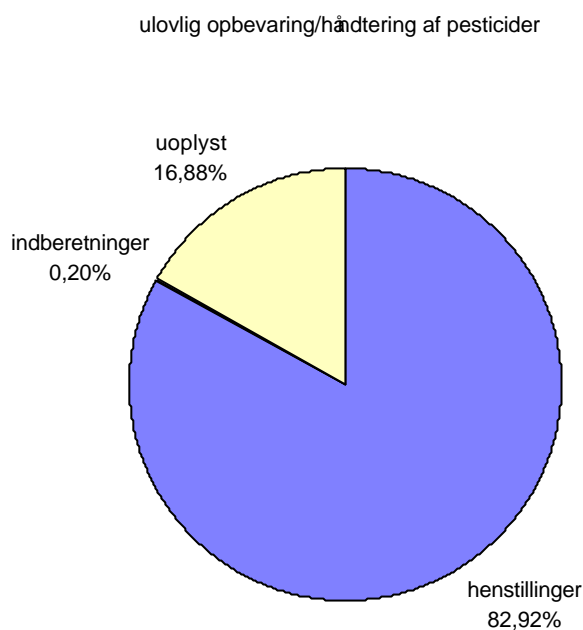
Kontrolmetoder i forbindelse med kontrollen af etablering og udvidelser af husdyrhold

Kommunerne har ikke i fuldt omfang oplyst antallet af håndhævelsesreaktioner over for de landbrug, hvor der er konstateret overtrædelser af reglerne. Der tegner sig et noget forskelligt billede i forhold til de 4 emner:

Figur 2.24

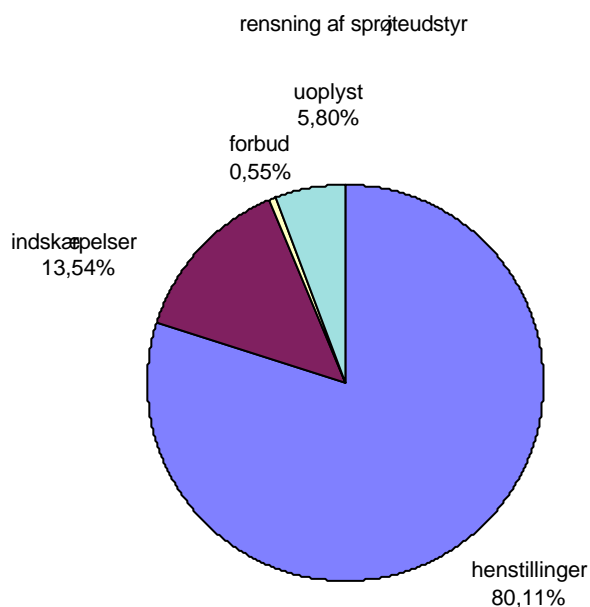
Håndhævelse af ulovlig opbevaring/håndtering af pesticider.

Med hensyn til håndhævelse af reglerne over for ulovlig opbevaring/håndtering af pesticider har kommunerne reageret med henstillinger i forhold til 845 ud af 1019 konstaterede ulovlige forhold. Der er endvidere foretaget to indberetninger til Miljøstyrelsen. I forhold til de resterende ca. 17% af de konstaterede ulovlige forhold har kommunerne ikke oplyst, hvordan de har reageret.

Figur 2.25

Håndhævelse i forhold til rensning af sprøjteudstyr

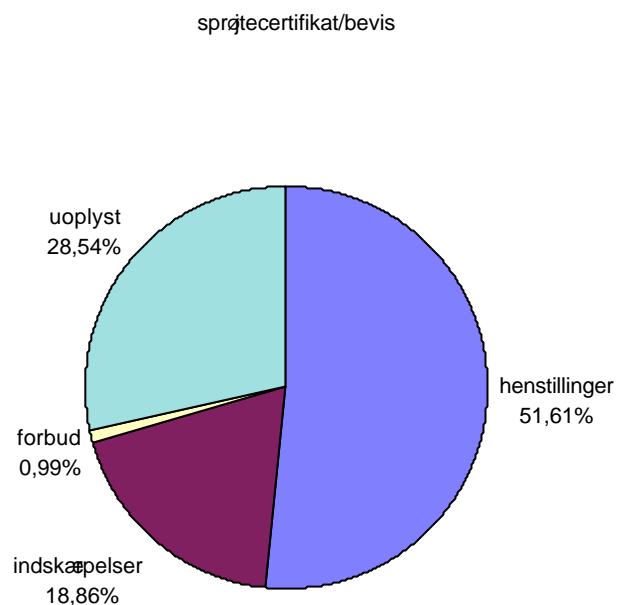

Med hensyn til håndhævelse af reglerne om rensning af sprøjteudstyr har kommunerne angivet reaktioner over for 94% af de ulovlige forhold. I langt

hovedparten af de tilfældene er der givet henstillinger. Der er dog også givet en del indskærpelser, mens der er udstedt to forbud.

Figur 2.26

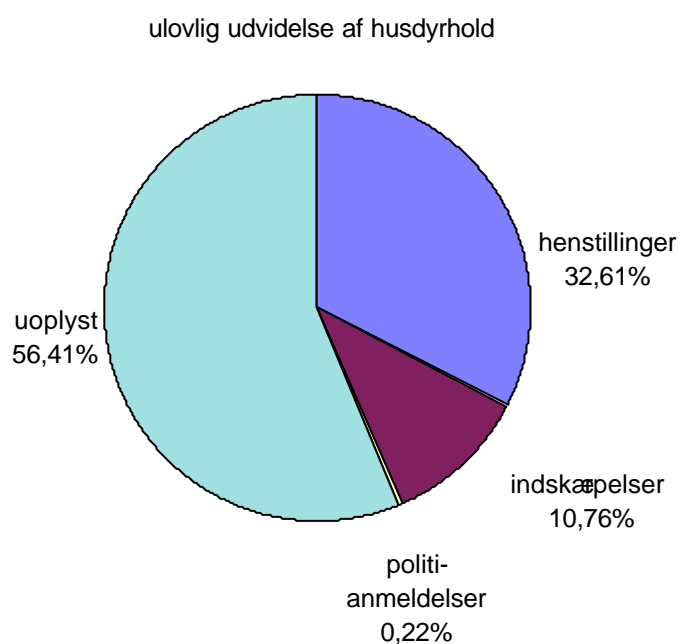
Håndhævelse af krav om sprøjtecertifikater og sprøjtebeviser

Med hensyn til påtale af manglende sprøjtecertifikater og sprøjtebeviser er der over for ca. halvdelen af de ulovlige forhold givet henstillinger, mens der er reageret indskærpelser i knap 20% af tilfældene og givet 4 forbud. I de resterende knap 30% af tilfældene har kommunerne ikke oplyst noget om håndhævelsesreaktionerne.

Figur 2.27

Håndhævelse i forhold til ulovlig etablering eller udvidelse af dyrehold

I forhold til påtale af ulovlig udvidelse af dyrehold har kommunerne i langt over halvdelen af tilfældene undladt at oplyse deres håndhævelsesreaktioner. I hovedparten af de tilfælde, der er oplyst, er kommunerne imidlertid nøjedes med at komme med henstillinger. Indskærperne begrænser sig til omkring 10%, og der er ialt foretaget 2 politianmeldelser.

Ud fra de manglende oplysninger om håndhævelsesreaktioner er det svært at vurdere, om kommunerne har kunnet få forholdene bragt i orden på stedet, eller om der bør ske en opstramning med hensyn til håndhævelsen af de miljøbestemmelser, der har indgået i årets tema. Det vil derfor blive indskærpet, at kommunerne skal reagere over for konstaterede ulovlige forhold og fremover medtage disse oplysninger i tilsynsberetningerne.

3 Amtskommunernes miljøindsats

3.1 Miljøtilsynet i amtskommunerne

Tilsynsopgaverne

Amternes tilsyn omfatter de a-mærkede listevirksomheder, som er de større godkendelsespligtige virksomheder og anlæg. Amterne fører desuden tilsyn med vindmøller og renselanlæg samt med de virksomheder og anlæg, som drives af kommunerne. Endvidere fører amterne tilsyn med registrerede affaldsdepoter og deponeringer i råstofgrave. Endelig har amterne ansvaret for overvågningen af miljøtilstanden i omgivelserne, herunder tilsynet med miljøets tilstand i vandløb, søer og kystnære havområder og i luft, jord og grundvand.

Tilsynsressourcerne

Landets 14 amter samt Københavns og Frederiksberg kommuner anvendte i 1998 i alt 443 årsværk til tilsynet. Udarbejdelse af godkendelser er medregnet heri. Ud over årsværkforbruget anvendte amterne til tilsynsarbejdet i alt 101,2 mio. kr. til fremmede tjenesteydelser, inklusive laboratorieanalyser o.l., der direkte kan henføres til tilsynet. Udgifter til f.eks. entreprenørarbejde ell. lignende opgaver i forbindelse med selvhjælpshandlinger indgår ikke i beløbet.

Forbruget af ressourcerne på tilsynsområderne er vist herunder. Den forholdsmæssige andel i procent af det samlede ressourceforbrug er vist i parentes.

Fig. 3.1

Amternes ressourceforbrug til tilsynet i 1998, fordelt på tilsynsområderne og i alt.

Tilsynsområder:	Anvendte årsværk	Fremm. tjenesteydelser i mio kr.
Virksomheder	184 (41 %)	13,2 (13 %)
Renselanlæg	34 (8 %)	4,5 (4 %)
Miljøtilstanden i omgivelserne	177 (40 %)	64,2 (63 %)
Andet tilsyn (inkl. vindmøller)	48 (11 %)	19,3 (19 %)
Forbrug af ressourcer til tilsyn i alt	443 (100 %)	101,2 (100 %)

Sammenlignet med 1997 er der sket en samlet stigning i ressourceforbruget til tilsyn med i alt 21 årsværk og 7,4 mio kr til fremmede tjenesteydelser.

Årsværk til tilsynsområderne.

Af fig. 3.1 ses det, at ressourceanvendelsen til tilsynet med virksomhederne og miljøtilstanden i omgivelserne udgjorde ca. 4/5 af det samlede årsværkforbrug, fordelt med ca. halvdelen på hvert af de to tilsynsområder. Tilsynet med miljøtilstanden i omgivelserne udgør langt den største andel - 63 % - af de samlede udgifter til fremmede tjenesteydelser.

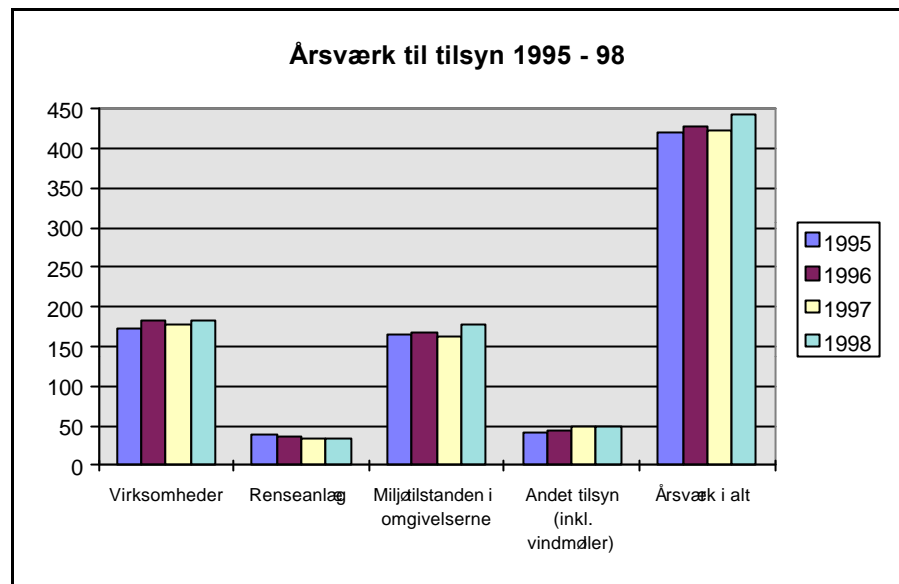
Udviklingen i antallet af årsværk til tilsyn er vist i fig. 3.2, omfattende årene 1995 til 1998.

Udviklingen over denne periode synes for det samlede antal årsværk at ligge nogenlunde stabilt omkring 420 - 430 årsværk.

Tilsvarende ses der ikke over perioden at være større forskydninger i ressourceforbruget inden for de fire tilsynsområder.

Fig. 3.2

Årsværkforbrug til tilsyn 1995 - 98.

Fremmede tjenesteydelser til tilsynsområderne.

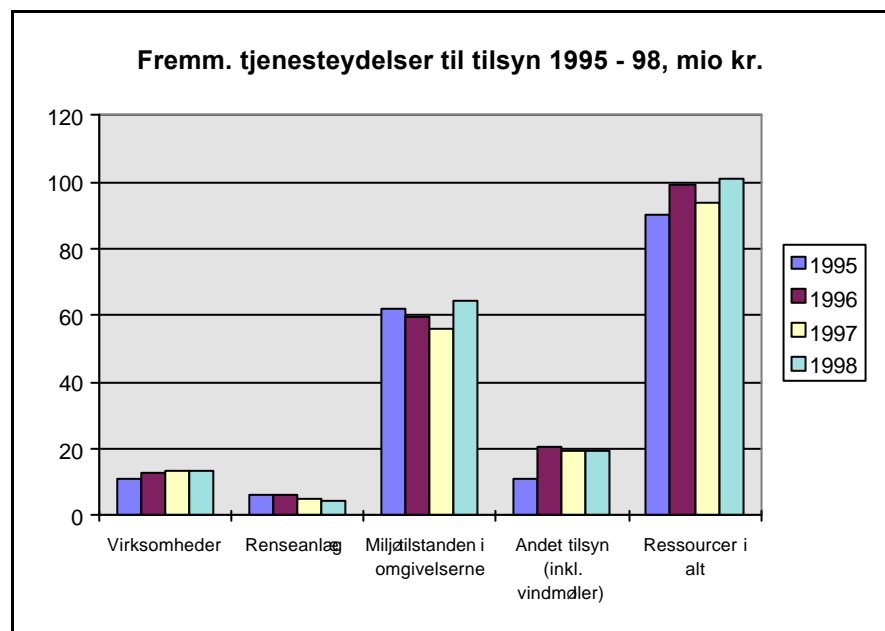
Udviklingen i forbruget af fremmede tjenesteydelser i årene 1995 til 1998 er vist i fig. 3.3.

Det ses her, at der over perioden er sket en stigning i de samlede årlige udgifter fra ca. 90 mio i 1995 til ca. 100 mio i 1998, dvs. en stigning på ca. 10 mio kr.

Den samlede udvikling afspejler sig dog ikke klart i udviklingen på de enkelte tilsynsområder, isoleret set.

Fig. 3.3

Udgifter til fremmede tjenesteydelser i tilsynet 1995 - 98, mio kr.

3.2 Amtskommunernes virksomhedstilsyn

Virksomhedstilsynet

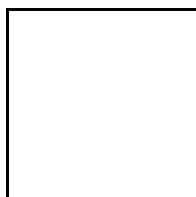
Tilsynet med virksomhederne omfatter tilsynet med private a-mærkede listevirksomheder samt med alle kommunalt drevne listevirksomheder og

ikke-listevirksomheder. Udarbejdelse af godkendelser er indeholdt i de anvendte tilsynsressourcer.

Fig. 3.4 viser de enkelte amters forbrug af årsværk til virksomhedstilsynet.

Fig. 3.4

Amternes årsværk til virksomhedstilsynet 1998

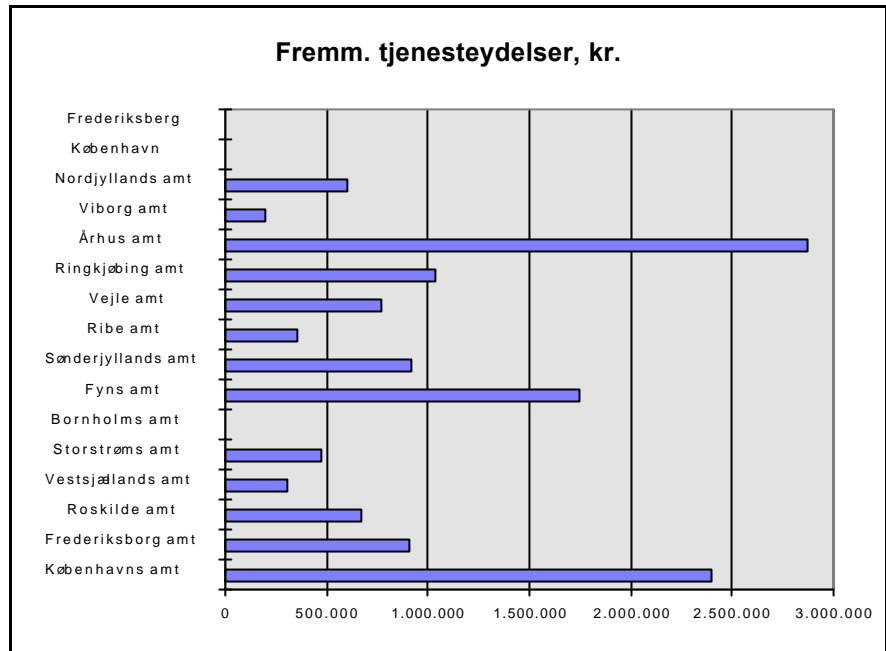
Det ses af fig. 3.4, at der er stor forskel på årsværkforbruget til virksomhedstilsynet amterne imellem. Med undtagelse Frederiksberg Kommune og Bornholms Amt varierer årsværkforbruget til virksomhedstilsynet mellem ca. 7,5 (Kbh.'s Kommune og Sønderjyllands Amt) og ca. 20 årsværk (Århus Amt og Storstrøms Amt).

Fremmede tjenesteydelser til virksomhedstilsynet.

Også udgifterne til fremmede tjenesteydelser varierer stærkt fra amt til amt. Af fig. 3.5 fremgår at omkostningerne varierer fra ingen eller få omkostninger til næsten 3 mio kr. De største udgifter havde Fyn Amt, Kbh.'s Amt og Århus Amt med hhv. 1,7 mio kr., 2,4 mio kr. og 2,9 mio kr. Ud over de viste omkostninger til virksomhedstilsynet kan amterne have afholdt udgifter i forbindelse med selvhjælpshandlinger.

Fig. 3.5

Amternes forbrug af fremmede tjenesteydelser til virksomhedstilsynet 1998

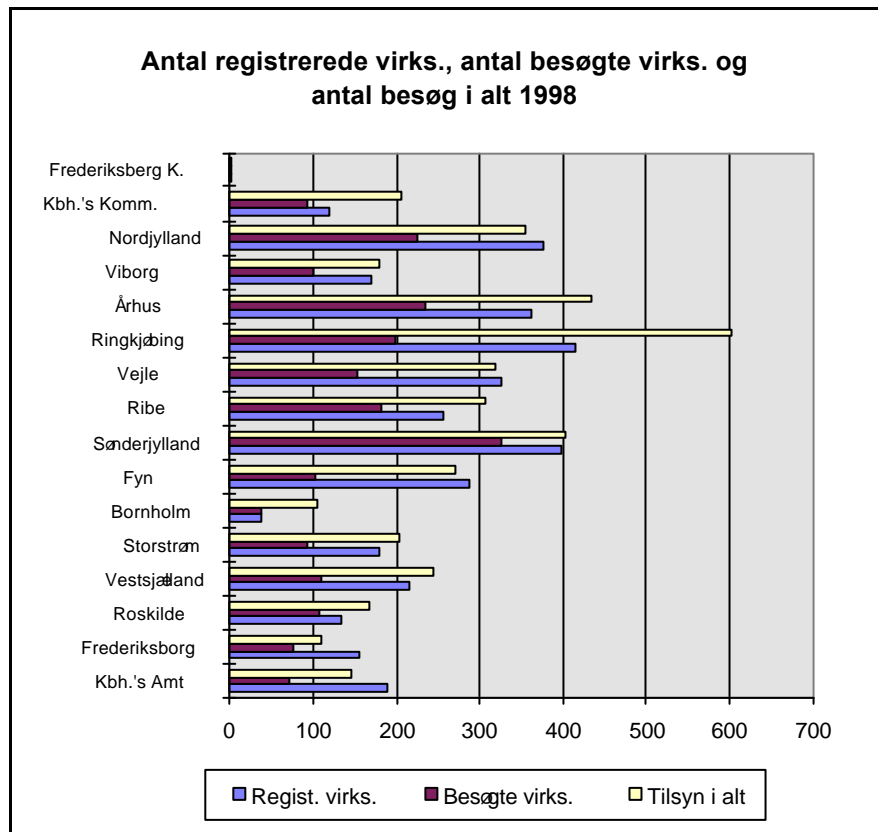

Virksomheder og tilsynsbesøg.

Antallet af registrerede virksomheder i de enkelte amter er vist i fig. 3.6 samt antal besøgte heraf og antal tilsyn i alt. Registrerede virksomheder omfatter alle a-mærkede virksomheder samt kommunalt drevne virksomheder, som amtet jf. lovgivningen fører tilsyn med.

Fig. 3.6

Antal registrerede virksomheder, antal besøgte virksomheder og antal tilsynsbesøg i hvert amt 1998

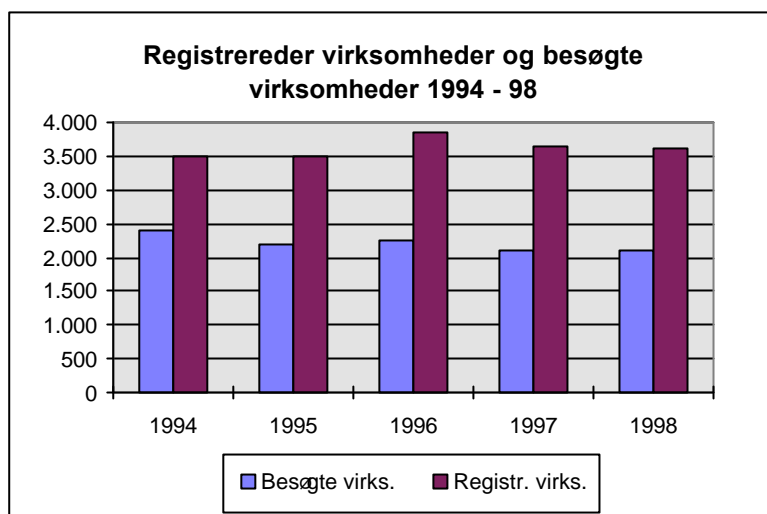
Registrerede virksomheder og tilsynsbesøg.

De amtsligt registrerede virksomheder udgjorde i 1998 i alt 3.623 virksomheder, hvilket er 19 virksomheder færre end i 1997.

Udviklingen i antallet af registrerede virksomheder samt antallet af besøgte virksomheder i perioden siden 1994 er vist herunder:

Fig. 3.7

Totalt antal registrerede virksomheder samt antal besøgte virksomheder i årene 1994 - 98.

Af de registrerede virksomheder blev i alt 2.112 virksomheder - svarende til 58 % af virksomhederne - tilset 1998, hvilket er samme forholdsvise andel som i 1997. De tilsete virksomheder modtog i alt 4.059 tilsynsbesøg.

a- mærkede listevirksomheder og tilsynsbesøg 1994-98.

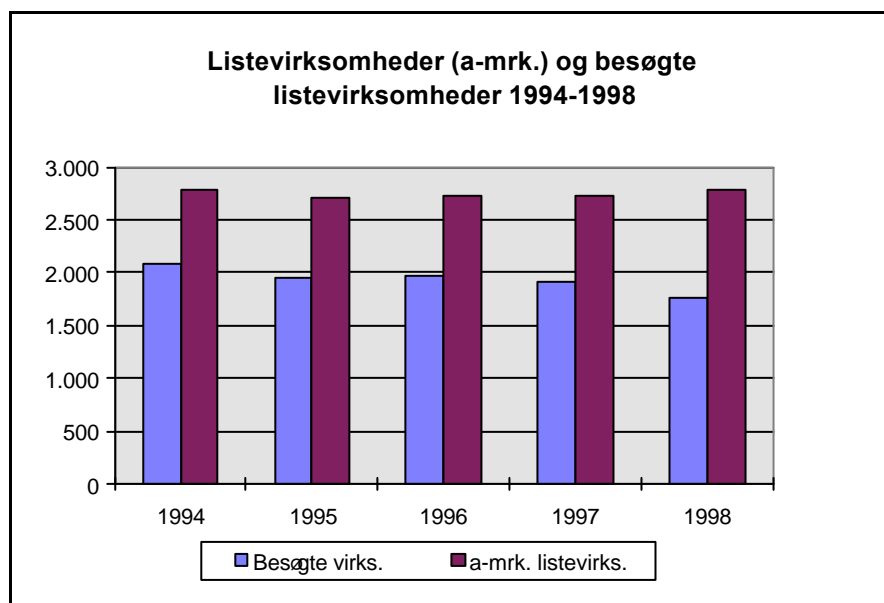
Af de registrerede virksomheder udgjorde de *a*-mærkede listevirksomheder i alt 2.792 virksomheder i 1998, hvilket er 59 flere virksomheder end året før. Antallet af besøgte listevirksomheder i 1998 var 1.764, svarende til 63 % af virksomhederne. Dette er et fald på 7 % i forhold til året før.

Mange af de *a*-mærkede virksomheder besøges flere gange årligt. I 1998 blev der således gennemført 3.634 besøg. Sammenlignet med 1997 er der dog tale om et fald på 230 tilsynsbesøg.

Udviklingen i antal *a*-mærkede listevirksomheder og antal besøgte heraf er vist i fig. 3.8 for årene 1994-98. Det fremgår, at antallet af virksomheder de seneste 4 år har været let stigende. Derimod ses antallet af besøgte virksomheder at falde over de seneste 3 år - og især i det seneste år.

Fig. 3.8

Totalt antal *a*-mærkede listevirksomheder og antallet besøgte heraf i årene 1994 - 98.

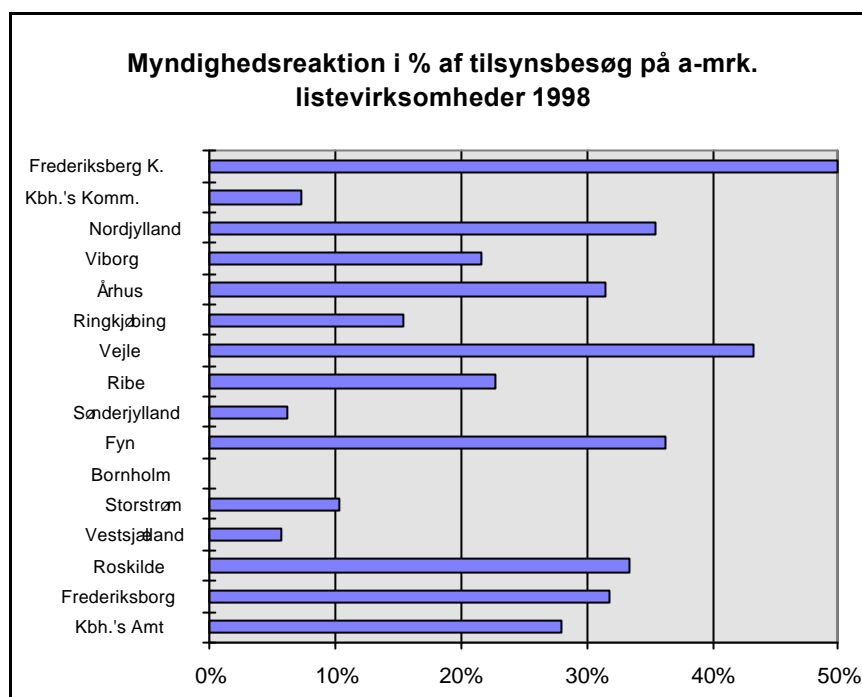

Myndighedsreaktioner på a-mærkede listevirksomheder

Tilsynet i 1998 på de a-mærkede listevirksomheder foranledigede amterne til ialt 909 myndighedsreaktioner, der procentvis i forhold til antal tilsynsbesøg fordelte sig på de enkelte amter som vist i fig. 3.9.

Fig. 3.9

Myndighedsreaktioner i % af tilsynsbesøg på a-mærkede listevirksomheder. 1998.

Fordelingen af de samlede myndighedsreaktioner på de enkelte myndighedsskridt i 1998 er vist herunder, opgjort såvel i antal som procentvist i forhold til totalen. De tilsvarende tal for 1997 er vist i parentes:

	<u>Antal reaktioner:</u>	<u>Procentvis:</u>
Henstillinger	415 (576)	45 % (47 %)
Indskærpelser	449 (581)	49 % (47 %)
Påbud/forbud	32 (44)	4 % (4 %)
Politianmeldelser	13 (23)	1 % (2 %)
Reaktioner i alt	909 (1.227)	100 % (100 %)

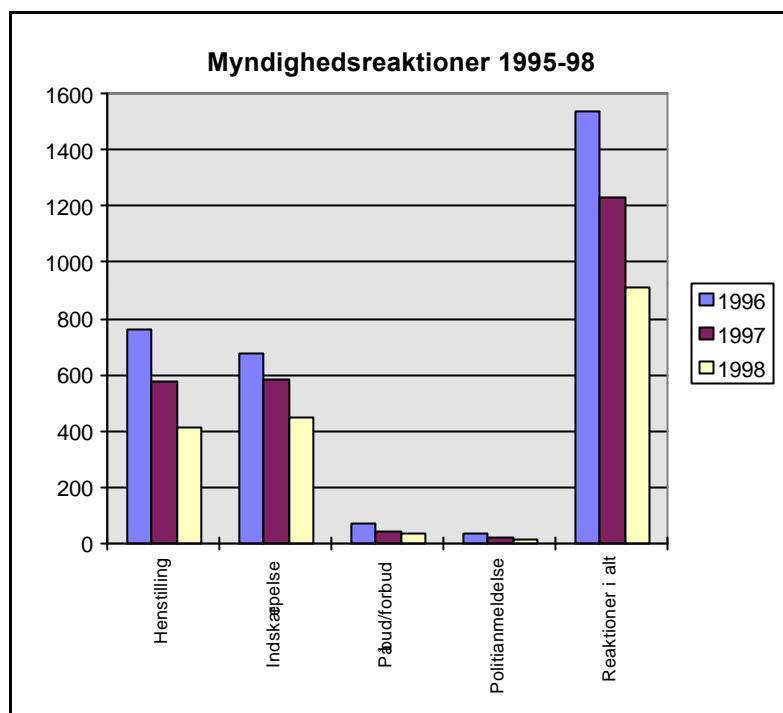
Det fremgår af opgørelsen, at der i 1998 var væsentligt færre myndighedsreaktioner inden for hver kategori i forhold til 1997. Størst var faldet i henstillinger, hvorved indskærpelseernes andel af de samlede myndighedsreaktioner forøgedes.

Set i forhold til det samlede antal tilsynsbesøg var hyppigheden af myndighedsreaktioner 25 % svarende til, at hvert 4 tilsynsbesøg i 1998 udløste en myndighedsreaktion. I 1997 var den tilsvarende hyppighed 32 %. Det forholdsvis fald i myndighedsreaktionerne var således 7 % over det to år.

Fig. 3.10 viser udviklingen i myndighedernes reaktioner over de seneste 3 år. Såvel udviklingen inden for hver type håndhævelsesskridt som i det samlede antal håndhævelsesskridt er vist.

Fig. 3.10

Udviklingen i håndhævelsen inden for hver håndhævelsesskridt 1996-98.

Det ses af fig. 3.9, at der er tale om et kraftigt fald i antallet af myndighedsreaktioner inden for hver type reaktion. Betragtes myndighedsreaktionerne under et, er der tale om et samlet fald på 41 % i antallet af reaktioner over de viste 3 år.

3.3 Tilsyn med renseanlæg

Tilsynsindberetning

Siden 1974 har amterne ført tilsyn med de kommunale spildevandsanlæg. I 1986 vedtog Folketinget en beslutning om, at alle ulovlige udledninger skulle stoppes. Dette førte til, at der i 1986 mellem Miljøstyrelsen og Amtsrådsforeningen blev aftalt, at amterne fremover årligt skulle indberette tilsynsresultaterne for de kommunale spildevandsanlæg til Miljøstyrelsen. I 1987 indberettede amterne for første gang resultaterne af tilsynet med de kommunale renseanlæg og indsatsen for at få stoppet de ulovlige udledninger. Denne indberetning er nu foregået i 12 år, og de seneste resultater, der vedrører 1998, er indberettet i 1999.

3.3.1 Tilsynsindberetningen 1998

Indberetningen

De indberettede data indeholder oplysninger om antallet af kommunale renseanlæg i hvert amt. For hvert renseanlæg opgives antallet af besøg, indløbsprøver og udløbsprøver. Amtet oplyser, om der er overskridelser i forhold til de fastsatte krav, og såfremt dette er tilfældet, hvilke konsekvenser, det har for recipienterne. Som en del af tilsynet indberettes yderligere, hvilke sanktioner amterne har foretaget, når et anlæg ikke har overholdt udledningstilladelsen.

Recipientpåvirkning

Med hensyn til påvirkningen af recipienterne skelnes mellem følgende fire kategorier:

- 1 En påvirkning, der vurderes at have en betydning generelt for vandkvaliteten i recipientområdet, hvortil der udledes.

- 2 En påvirkning, der vurderes at have betydning for vandkvaliteten i en større, men begrænset del af recipientområdet, hvortil der udledes.
- 3 En påvirkning, der vurderes kun at have betydning for vandkvaliteten lokalt omkring udledningsstedet.
- 4 Ingen påvirkning.

Håndhævelse

I indberetningen er ydermere skelnet mellem fem typer for håndhævelse i forbindelse med overskridelse af udlederkravene. Disse betegnes retlig lovliggørelse, henstilling, påbud, indskærpelse og politianmeldelse.

“Andet”

De renseanlæg, hvor der er sket overskridelse af udledningstilladelsen, men hvor der ikke er foretaget nogen af de ovennævnte håndhævelser, placeres under kategorien "andet". Denne kategori anvendes i de tilfælde, hvor anlæg er under indkøring, ombygning eller udbygning. Tilsvarende ved anlæg, der er nedlagt i løbet af 1998 og anlæg, der skal nedlægges i 1999. Anlæg, hvor sagen er under behandling, eller hvor en fornyelse af udledningstilladelsen behandles, er tilsvarende placeret under denne kategori. Tilsvarende de anlæg hvor amtet har vurderet, at overskridelsen er af underordnet betydning, eller hvor amtet ikke har samtlige analyseparametre. Endelig de anlæg, hvor amtet har vurderet, at kommunen på eget initiativ har forbedret forholdene og i tilfælde, hvor der har været tale om uhensigtsmæssige driftsforhold. Det skal bemærkes, at der for nogle få anlæg med registreret overskridelse ikke nødvendigvis er angivet, hvordan der håndhæves eller årsag til, at der ikke håndhæves.

3.3.2 Resultater af indberetningen

Tilsynsbesøg

I tilsynsindberetningen er der i alt registreret 1.190 kommunale renseanlæg, og i 1998 er der af amterne gennemført 2.728 tilsynsbesøg på 1.135 af disse anlæg svarende til, at anlæggene gennemsnitligt er besøgt ca. 2,4 gange om året.

Antal prøver

Amterne har i alt udtaget 1.294 indløbsprøver og 2.615 udløbsprøver svarende til, at der i gennemsnit er udtaget 1,1 indløbsprøve og 2,3 udløbsprøve pr. besøgt anlæg. Det skal dog bemærkes, at der ikke på alle besøgte anlæg er foretaget både en udløbsprøve og en indløbsprøve.

Kommunernes egenkontrol

Udover amternes tilsyns kontrol har kommunerne gennemført en egenkontrol, således at det samlede antal afløbsprøver andrager ca. 13.000.

Kontrolberegning

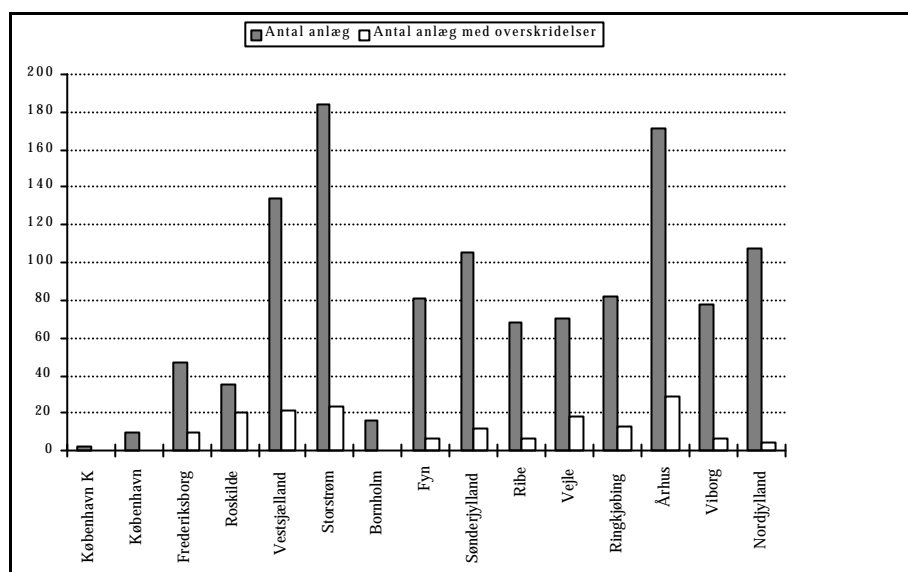
Af de 1.190 kommunale renseanlæg er der på de 1.046 foretaget en kontrolberegning af, om udledningstilladelsens stillede vilkår overholdes. Resultaterne viser, at der på 171 anlæg er overskridelse af et eller flere krav, svarende til 14 % af det totale antal kommunale renseanlæg, og svarende til 16 % af kommunale renseanlæg med kontrollerede krav.

Grunden til, at ikke alle renseanlæg med en udledningstilladelse er blevet kontrolleret, er, at anlægget er blevet nedlagt i kontrolperioden (1998), at der er for få analyseværdier til at kunne foretage en acceptabel beregningsanalyse, eller at der til anlægget ikke er stillet krav.

Af figur 3.11 fremgår antallet af kommunale renseanlæg og tilsvarende antallet af renseanlæg med kravoverskridelser opdelt på amter.

Fig. 3.11

Det totale antal af kommunale renseanlæg og herunder antal af anlæg med kravoverskridelser opdelt på amter, 1998.

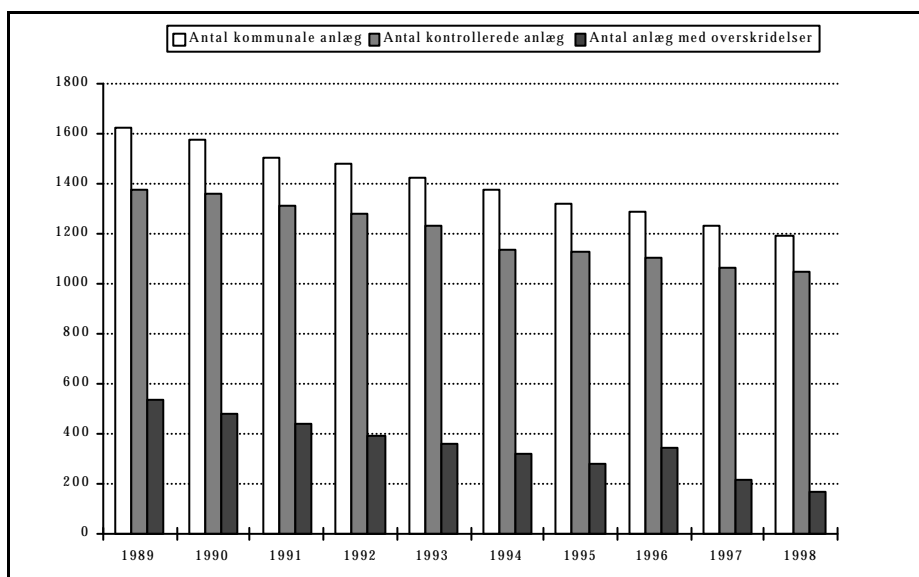

Overskridelser

Antallet af overskridelser i procent af antal anlæg med kontrollerede krav var fra 1989 til 1995 faldet fra 39% til 25%, men steg i 1996 til 30%. I 1997 faldt antallet til 20% og er i 1998 faldet yderligere, således at antallet af overskridelser i procent af anlæg med kontrollerede krav nu er 16%. Figur 3.12 viser det totale antal kommunale renseanlæg, antallet af anlæg med kontrollerede krav og antallet af renseanlæg med overskridelser for perioden 1989-1998 for hele landet.

Fig. 3.12

Udviklingen i det totale antal kommunale renseanlæg med kontrollerede krav og antallet af anlæg med overskridelser for hele landet opgjort for perioden 1989-1998.

Som det fremgår af figur 3.12, har antallet af anlæg med kontrollerede krav været nogenlunde konstant de sidste fem år. Da samtidig det totale antal kommunale renseanlæg er faldende, er andelen af anlæg med kontrollerede krav stigende. Det ses endvidere, at antallet af anlæg med overskridelser, er det laveste, der er konstateret i perioden 1989-98.

Recipientpåvirkning

Som en del af indberetningen har amterne vurderet, hvilke påvirkninger kravoverskridelserne har på recipienterne. Recipientpåvirkningen fordeler sig procentmæssigt som følgende:

- 1) 2 % (3 anlæg) er angivet med en påvirkning, der vurderes at have en betydning generelt for vandkvaliteten i recipientområdet, hvortil der udledes.
- 2) 3 % (5 anlæg) af overskridelserne er angivet med en påvirkning, der vurderes at have betydning for vandkvaliteten i en større, men begrænset del af recipientområdet, hvortil der udledes.
- 3) 45 % (77 anlæg) af overskridelserne er angivet med en påvirkning, der vurderes kun at have betydning for vandkvaliteten lokalt omkring udledningsstedet.
- 4) 32 % (55 anlæg) af overskridelserne er vurderet ikke at have nogen påvirkning.

Der er således kun indberettet recipientoplysninger for 140 af de 171 anlæg med overskridelser. Enkelte amter har slet ikke vurderet recipient-effekten, mens andre kun har vurderet recipienteffekten for nogle af anlæggene.

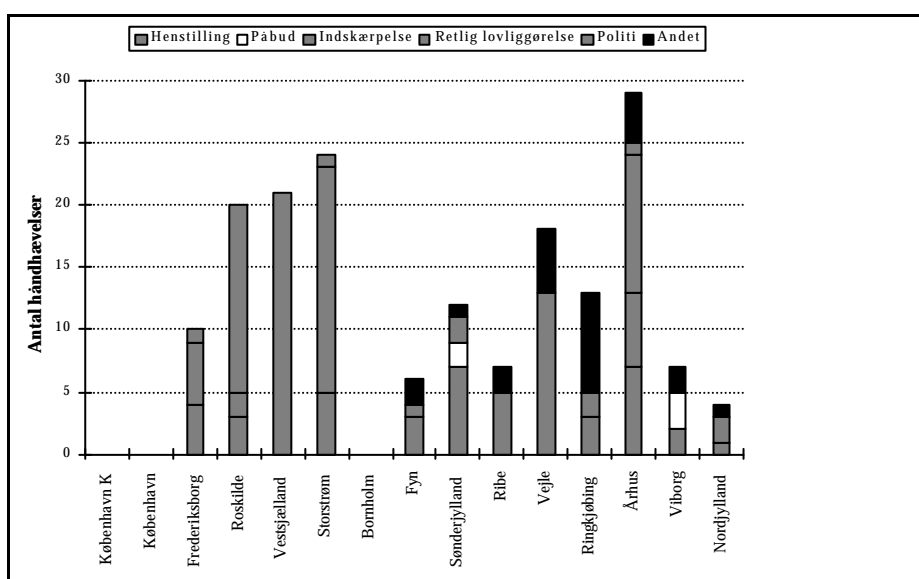
Håndhævelse

På baggrund af amternes vurdering af overskridelsernes størrelse og deres påvirkning af vandområderne følges op over for de anlæg, der overskrider. Der er i alt sket 146 håndhævelser i form af henstilling, påbud, indskærpelse, retlig lovliggørelse og politianmeldelse. For de resterende 25 anlæg er der tale om forhold som beskrevet under kategorien "Andet".

På nedenstående figur 3.13 fremgår, hvorledes håndhævelserne fordeler sig amtsvis.

Fig. 3.13

Håndhævelsernes fordeling i forhold til antallet af overskridelser opgjort for hvert amt, 1998.

I 1998 har amterne foretaget følgende håndhævelser som reaktion på ovennævnte:

- 69 anlæg (40 %) har fået henstillinger
- 5 anlæg (3 %) har fået påbud
- 39 anlæg (23 %) har fået indskærpelser
- 31 anlæg (18 %) har fået retlige lovliggørelser
- 2 anlæg (1 %) er politianmeldt
- 25 anlæg (15 %) er kommenteret svarende til kategorien "Andet".

Det skal bemærkes, at nogle amter har angivet flere håndhævelser om samme anlæg. I det ovenstående er kun medtaget en håndhævelse pr. anlæg. Det drejer sig typisk om anlæg, der først har fået en henstilling og så senere inden for samme år har fået påbud eller indskærpelse.

3.3.3 Kravoverholdelse

Som det fremgår af ovenstående, har 171 kommunale renseanlæg i 1998 overskredet deres udledningstilladelse. Af de 171 anlæg har 89 renseanlæg overskredet deres udledningstilladelse i 2 år eller mere. Det vil modsat sige, at 82 renseanlæg kun har haft overskridelse i 1998 og ikke i 1997. Dette udelukker ikke, at et anlæg på et tidligere tidspunkt kan have overskredet udledningstilladelsen.

Af nedenstående tabel, figur 3.14, fremgår antallet af renseanlæg, der har overskredet i 2,3,4 og 5 år i træk eller mere, fordelt amtsvis. Tilsvarende fremgår antal anlæg med engangsoverskridelse, dvs. i 1998.

Overskridelse flere år i træk

Fig. 3.14

Amtsvis opdeling af overskridelser for 1998 i anlæg med overskridelser i mere end fem år i træk ned til enkeltoverskridelser i 1998.

Amt	1 år (1998)	2 år i træk	3 år i træk	4 år i træk	≥ 5 år i træk	I alt
København k.	0	0	0	0	0	0
København	0	0	0	0	0	0
Frederiksborg	4	2	3	0	1	10
Roskilde	6	3	1	1	9	20
Vestsjælland	9	8	3	1	0	21
Storstrøm	16	5	1	1	1	24
Bornholm	0	0	0	0	0	0
Fyn	3	3	0	0	0	6
Sønderjylland	6	4	2	0	0	12
Ribe	5	0	2	0	0	7
Vejle	10	0	5	2	1	18
Ringkjøbing	7	1	1	1	3	13
Århus	13	5	4	3	4	29
Viborg	1	2	1	1	2	7
Nordjylland	2	1	1	0	0	4
I alt	82	34	24	10	21	171

Som det fremgår figur 3.14, er der 55 anlæg, der har overskredet deres udledningstilladelse i tre år i træk eller mere.

3.3.4 Konklusion

Sammenfattende kan det af amternes indberetninger konstateres, at det i 1998 var 16 %, svarende til 171 af renseanlæggene, der ikke overholdt deres udledningstilladelse.

Tilsyn

Den nærmere analyse af de 171 ulovlige udledere viste, at heraf havde 82 anlæg overskredet et eller flere krav i det seneste år, dvs. i 1998, 34 anlæg i hvert af de seneste to år, 24 i hvert af de seneste tre år, 10 i hvert af de seneste fire år og 21 i hvert af de seneste fem år eller mere.

Antallet af overskridelser i procent af antal anlæg med kontrollerede krav var fra 1989 til 1995 faldet fra 39% til 25%, men steg i 1996 til 30 %. I 1997 faldt antallet til 20 % og er i 1998 faldet yderligere, således at antallet nu er 16 %.

3.3.5 Miljøstyrelsens opfølgning på overskridelserne

Miljøstyrelsen har siden 1995 opfordret amterne til en skærpet opmærksomhed på håndhævelsen over for de kommunale renseanlæg og har anvist en række løsningsmuligheder til nedbringelse af antallet af anlæg med overskridelse af udledningstilladelser. Da tilsynsresultaterne for 1996 og 1997 fortsat viste et stort antal overskridelser, bad Miljøstyrelsen i 1998 - efter en forudgående drøftelse med amterne - relevante amter om at orientere Miljøstyrelsen om hvorvidt de anlæg, der inkl. 1997 havde overskredet fire år i træk eller mere, enten var retlig lovliggjort eller politianmeldt. For de af disse anlæg, der ikke var retlig lovliggjort eller politianmeldt, blev amterne bedt om en nærmere redegørelse.

Miljøstyrelsen orienterede samtidig amterne om, at Miljøstyrelsen på baggrund af redegørelserne ville vurdere, om der er behov for, at Miljøstyrelsen selv foretager politianmeldelse af ulovligt figurerende anlæg, og/eller om der er grundlag for at anmode Indenrigsministeriet om en undersøgelse af, hvorvidt der i enkelte amter foreligger embedssvigt efter reglerne i den kommunale styrelseslov.

På baggrund af Miljøstyrelsens anmodning i 1998 modtog Miljøstyrelsen redegørelser fra alle de berørte amter, og amternes oplysninger viste, at 43 anlæg havde overskredet i fire år i træk eller mere, dvs. i årene 1994, 1995, 1996 og 1997.

Efter en gennemgang af disse redegørelser fandt Miljøstyrelsen, at der for 15 af disse anlæg var taget de nødvendige skridt til lovliggørelse af anlæggene. For de resterende 28 anlæg bad Miljøstyrelsen i 1999 amterne om supplerende redegørelser og status for anlæggene.

Amterne blev samtidig bedt om at fremsende redegørelse for "nye" anlæg med overskridelser i fire år i træk eller mere inkl. 1998, dvs. anlæg, som har overskredet i 1998 og som tillige har overskredet i 1995, 1996 og 1997, idet anlæg med længerevarende overskridelser er indbefattet i ovennævnte 43 anlæg.

Miljøstyrelsen har modtaget tilbagemeldinger fra de berørte amter for de 28 anlæg, som Miljøstyrelsen har ønsket undersøgt yderligere. Endvidere er der i alt 10 "nye" anlæg, som inkl. 1998 har overskredet fire i træk.

*Fem renseanlæg er
udvalgt*

På baggrund af amternes redegørelser har Miljøstyrelsen besluttet at indgive politianmeldelse mod fire kommuner for ulovlig udledning fra i alt fem renseanlæg. For tre af disse anlæg har Miljøstyrelsen besluttet at bede Indenrigsministeriet om at undersøge, om der i tre amter foreligger embedssvigt efter reglerne i den kommunale styrelseslov for utilstrækkeligt tilsyn.

De fem renseanlæg er udvalgt ud fra nedennævnte kriterier, forstået således at anlæg, der *ikke* falder inden for de nævnte kategorier I-VII, er de anlæg, som er udvalgt.

Det skal dog understreges, at Miljøstyrelsen finder, at der over for en lang række af anlæggene, som falder inden for de nævnte kategorier, burde være skredet ind tidligere. Miljøstyrelsen har dog besluttet, at styrelsen ikke på nuværende tidspunkt vil skride ind over for de pågældende amter og kommuner, da forholdene omsider ser ud til at være løst. For en række af anlæggene vil Miljøstyrelsen dog følge udviklingen og vil overveje tiltag, hvis der igen sker overskridelser.

De syv kategorier med anlæg, der ikke er udvalgt, er følgende:

Kategori I

Anlæg, hvor amtet har indgivet politianmeldelse.

Kategori II

Anlæg, der ikke har overskredet i 1998, og hvor der senest pr. 1. januar 1999 er sket retlig lovliggørelse for alle de parametre, som gav anledning til overskridelser i 1997.

Kategori III

Anlæg, der har overskredet i 1998, og hvor der senest pr. 1. januar 1999 er sket retlig lovliggørelse for alle de parametre, som gav anledning til overskridelser i 1997 og i 1998.

Kategori IV

Anlæg, der ikke har overskredet i 1998, og hvor der, når der ses bort fra en evt. retlig lovliggørelse, findes parametre, som gav anledning til overskridelse i 1997.

For anlæg i denne kategori vil Miljøstyrelsen følge udviklingen og vil, hvis der igen sker overskridelser, overveje tiltag.

Kategori V

Anlæg, der har overskredet i 1998, og hvor der, når der ses bort fra en evt. retlig lovliggørelse, findes parametre, som gav anledning til overskridelse i 1997, og hvor der senest pr. 1. januar 1999 er sket retlig lovliggørelse for alle de parametre, som gav anledning til overskredelse i 1998.

For anlæg i denne kategori vil Miljøstyrelsen følge udviklingen og vil, hvis der igen sker overskridelser, overveje tiltag.

Kategori VI

Nyopførte anlæg eller anlæg, hvor der er foretaget en større ombygning, og hvor der har været overskridelse i 1998, der alene kan henføres til indkøringsproblemer.

Kategori VII

Anlæg, der har overskredet i 1998, og hvor amtets redegørelse efter Miljøstyrelsens opfattelse vidner om, at overskridelsen i 1998 er et

enkeltstående uheld, der er uafhængigt af tidligere problemer, og amtets redegørelse tillige vidner om, at problemet er løst.

For anlæg i denne kategori vil Miljøstyrelsen følge udviklingen og vil, hvis der igen sker overskridelser, overveje tiltag.

3.4 Tilsyn med vandløb og søer

Amternes tilsyn med vandløb og søer har til formål at tilvejebringe det nødvendige grundlag for en vurdering af den generelle miljøtilstand i vandområderne. Det er bl.a. en vurdering af, om tilstanden er i overensstemmelse med de målsætninger med tilhørende kvalitetskrav, der er fastsat i regionplanerne.

3.4.1 Tilsyn med vandløb

Amternes tilsyn med miljøtilstanden foretages bl.a. ved undersøgelser af sammensætningen af smådyr i vandløbet. En række fysiske og kemiske parametre, herunder iltforhold, som bl.a. afhænger af indholdet af organisk stof, er af afgørende betydning for hvilke dyr, der kan leve i vandløbet.

*Biologisk
bedømmelse
af vandløbene*

Bedømmelsesmetoder

Amterne bruger forskellige metoder til bedømmelse af smådyrsamfundenes sammensætningen i vandløbene, princippet i metoderne er dog det samme. Ud fra et kendskab til dyrenes krav til miljøet fastsættes en faunaklasse/forureningsgrad, der indikerer vandløbets miljøtilstand. Variationen i amternes metodevalg og prøvetagningsstrategi betyder dog, at det ikke er muligt at give et entydigt og sikkert, landsdækkende billede af miljøtilstanden og dens udvikling for vandløb.

Miljøstyrelsen udsendte i 1998 en ny vejledning i biologisk vandløbsbedømmelse. I den forbindelse introduceredes Dansk Vandløbsfaunaindex (DVFI), der er en objektiv, reproducerbar metode til bedømmelse af vandløbskvalitet. Metoden bliver nu anvendt i det nationale overvågningsprogram for vandmiljøet (NOVA 2003). Ved hjælp af DVFI skal det i dag være muligt at skabe en entydig sammenhæng mellem målsætning og konstateret tilstand. Skov- og Naturstyrelsen forventer, at DVFI efterhånden også bliver en fast bestanddel af amternes regionale tilsyn.

Metoderne, som er anvendt i amternes tilsyn i 1998, omfatter foruden Dansk Vandløbsfaunaindex (DVFI) flere af de tidligere anvendte metoder til biologisk vandløbsbedømmelse (Saprobiesystemet, Viborg-indekset og Dansk Fauna Indeks (DFI)). Et par amter har derudover meddelt, at de har anvendt deres egen feltudgave af DVFI.

Stationsantal i 1998

Tilsynet i flere amter har typisk integreret stationerne under NOVA 2003 som en del af det samlede regionale tilsyn. Enkelte amter har dog valgt at holde det regionale tilsyn for sig og det nationale overvågningsprogram for sig.

Amterne har gennemført undersøgelser af smådyrsammensætningen på i alt 6490 vandløbsstationer i 1998. Heraf var 286 vandløbsstationer omfattet af NOVA-programmet. Af de 6490 stationer, der var omfattet af tilsynet i 1998, var det ikke muligt at foretage klassificering af tilstanden på i alt 537 stationer, idet smådyrfaunaen på disse stationer var forarmet grundet helt eller delvist udtørrede vandløb, dårlige fysiske forhold, okker eller pesticider m.v.

Det fremgår af Fyns Amts tilsynsrapport at 30 % af de stationer, hvor en faunaklasse ikke kunne bestemmes, var påvirket af en forgiftning med pesticider. De øvrige var enten tørlagte, damagtige eller saltvandspåvirkede.

Lille/stor måsætningsopfyldelse

Pålandsplan var måsætningen opfyldt på 44 % af de stationer, hvor det var muligt at foretage en klassificering af tilstanden, hvilket svarer til forholdene i 1997.

Det skal hertil bemærkes, at et par af amterne bl.a. har koncentreret tilsynet om lokaliteter, hvor måsætningen ikke var opfyldt. Formålet var herved at opspore kilder til forurening i vandløbene og dermed f.eks. afgøre om forureningen stammede fra spredt bebyggelse.

Fordelingen af fauna-/forureningsklasser i amterne

Det er ikke muligt på baggrund af de indberettede data fra amternes tilsyn i 1998, at fremkomme med et skema/tabel (som de tidligere år) med fordelingen af forureningsgrader/faunaklasser på antallet af stationer i amterne. Det skyldes at de indberettede data for 1998 har meget forskellig karakter.

Lille forbedring men fortsat manglende måsætningsopfyldelse

Samlet vurderes det fra de fleste amter, at miljøtilstanden i vandløbene inden for de sidste 15 år er blevet bedre og fortsat er under forbedring, men i mindre omfang end tidligere. Et amt beretter bl.a. om en svag forbedring i udviklingen i faunaklassen fra 1994 – 1998 med lidt færre stationer med faunaklasse III-IV og IV i 1998 i forhold til de forgående 5 år. Forbedringen har dog ikke medført en større måsætningsopfyldelse.

Årsager til manglende måsætningsopfyldelse i større vandløb

De større vandløb er generelt blevet bedre på grund af bedre spildevandsrensning på rensningsanlæggene. I nogle amter peger undersøgelser på at en af årsagerne til manglende opfyldelse af måsætningen i større vandløb skyldes dårlige fysiske forhold herunder vandløbsvedligeholdelsespraksis.

Årsager til manglende måsætningsopfyldelse i mindre vandløb

Der har været en positiv udvikling i de mindre (kommunale- og private) vandløb, hvor stærkt forurenede strækninger grundet ulovlige udledninger af ajle, mæddingsvand og ensilagesaft fra landbruget ikke forekommer nær så ofte som tidligere.

Generelt er forholdene i de mindre vandløb dog stadig uacceptable. Den hyppigst fremførte årsag er forureningen med dårligt rensset spildevand fra landsbyer og spredt bebyggelse, regnvandsbetingede udledninger samt diffuse kilder i det åbne land. En anden væsentlig årsag til den uacceptable miljøtilstand, er de dårlige fysiske forhold, herunder en hårdhændet vedligeholdelse. Endelig skal nævnes de mindre vandløbs meget ringe eller manglende vandføring i sommerperioderne. I områder med stor vandindvinding (som der bl.a. er i Københavns Amt) sænkes grundvandsspejlet med nogle steder op til 10 meter.

Øget måsætningsopfyldelse i de kommende år

Det må forventes, at en øget spildevandsrensning i det åbne land i de kommende år vil medføre en øget måsætningsopfyldelse, især i mindre vandløb. Derudover vil en fortsat indsats for at forbedre de fysiske forhold i vandløbene i de kommende år, kunne medvirke til øget måsætningsopfyldelse. Det kan bl.a. ske ved tilbageføring af regulerede vandløbsstrækninger til mere naturlige forløb, ved en ændring af vedligeholdelsen til mere miljøvenlige former, samt ved etablering af gydebanker og udlægning af store sten.

Tilsynets omfang

Der er stor forskel amterne imellem i tætheden af undersøgte stationer i målsatte vandløb. Specielt i Frederiksborg og Bornholms amter er der fortsat betydeligt længere mellem de biologisk undersøgte stationer på målsatte strækninger end i de øvrige amter.

Omfanget af amternes miljøtilsyn med vandløb varierer fra år til år med en faldende tendens. Der er dog sket en lille stigning i antallet af undersøgte stationer fra 1997 til 1998. Men ses der på perioden 1989 - 1998 er antallet af undersøgte stationer faldet med 43 % fra 11.302 stationer i 1989 til 6490 stationer i 1998

3.4.2 Tilsyn med søer

Tilsynets omfang

Miljøtilstanden blev i 1998 i det regionale tilsyn undersøgt i 222 søer, hvoraf de 217 er målsatte. Omfanget af tilsynet med søer svarer nogenlunde til tilsynet de foregående år.

I tilsynsprogrammet for søer indgår undersøgelser af mange biologiske og kemiske forhold, herunder bl.a. sommersigtdybde, der giver indtryk af søens aktuelle miljøtilstand.

Det tilsyn, der har været gennemført, har først og fremmest været rettet mod en undersøgelse af om målsætningen er opfyldt eller ej. For at en målsætning for en bestemt sø anses for opfyldt skal bl.a. et fastsat mindstekrav til sigtddybden være overholdt.

32% målsætningsopfyldelse

Sigtddybden i langt de fleste søer må stadig betegnes som utilfredsstillende. På landsplan vurderes det, at kun 32% af de undersøgte søer opfylder deres målsætning.

Sørestaurering

I forbindelse med tilsynet har det endvidere flere steder været højt prioriteret at undersøge effekten af sørestaureringer. Det er især undersøgelser af effekten af biomanipulation på fiskebestanden og dermed på søernes miljøtilstand, der har været fokuseret på. Flere steder er der rapporteret om positiv effekt i form af klarere vand end i perioden forud for opfiskningen og i enkelte tilfælde har der etableret sig en undervandsvegetation.

Langtidseffekten af de gennemførte restaureringstiltag forventes at blive undersøgt i de kommende år.

Årsager til dårlig miljøtilstand i danske søer

Årsagen til den dårlige miljøtilstand i søerne angives i langt de fleste tilfælde at være tidligere og nuværende tilførsler af fosfor fra især landbrug og spredt bebyggelse. Fosfortilførslingen til søerne er dog i de senere år reduceret væsentligt. Søerne vil på trods heraf ikke kunne opfylde målsætningerne i regionplanerne inden for de kommende år, fordi der i søbunden i de fleste søer er ophobet en stor fosforpulje, som fortsat frigives. Søerne er således ikke kommet i ligevægt med den nuværende belastning.

Punktkilder angives sjældent som hovedårsag til den manglende målsætningsopfyldelse, men i enkelte tilfælde angives påvirkninger såsom andefodring og udøven af vandskisport at være medvirkende faktorer.

Tilsynsstrategi

Det er ikke muligt at give en landsdækkende beskrivelse af miljøtilstanden i søer eller udviklingen i miljøtilstanden ud fra amternes søtilsyn, fordi tilsynsstrategien varierer fra amt til amt.

3.4.3 Sammenfatning og konklusion for vandløb og søer

Miljøtilstanden i vandløb og søer måstadig anses for utilfredsstillende, idet kun 44 % af vandløbene og 32 % af søerne opfyldte de fastsatte målsætninger i 1998.

Omfanget af amternes miljøtilsyn med søer har været nogenlunde konstant siden 1989, men tilsynsstrategien er uensartet fra amt til amt. Skov- og Naturstyrelsen vil arbejde for at ensarte tilsynet således, at der fremover kan gives en landsdækkende beskrivelse af tilstanden og udviklingen i søerne.

Omfanget af amternes miljøtilsyn med vandløb har været faldende i perioden 1989 til 1998. Faldet har været på 43% og Skov- og Naturstyrelsen vil nøje følge udviklingen i tilsynsarbejdets omfang i de kommende år og vil om nødvendigt drøfte problemstillingen med Amtsrådsforeningen.

Amterne bruger forskellige metoder til bedømmelse af miljøtilstanden i vandløb, men principperne i metoderne er de samme. Variation i amternes metodevalg og prøvetagningsstrategi betyder dog, at det ikke er muligt at give et sikkert, landsdækkende billede af miljøtilstanden i vandløb.

Denne situation er klart utilfredsstillende ikke mindst set i lyset af de investeringer, der fra det offentlige side er foretaget for at forbedre vandkvaliteten i vandløb og søer, bl.a. som konsekvens af vandmiljøplanen, men også set i lyset af de internationale rapporteringsforpligtelser i henhold til bl.a. fiskevandsdirektivet.

I 1998 udsendte Miljøstyrelsen en vejledning om Dansk Vandløbsfaunaindex, der er en objektiv, reproducerbar metode til bedømmelse af vandløbskvalitet. Metoden bliver nu anvendt i det nationale overvågningsprogram for vandmiljøet (NOVA), i forbindelse med tilsynet med dambrug og til visse andre punktkilder.

Skov- og Naturstyrelsen forventer, at amterne fremover vil anvende metoden i et sådant omfang og efter en sådan strategi, at det regionale tilsyn sammen med det nationale overvågningsprogram kan give et landsdækkende billede af miljøtilstanden i danske vandløb.

4 Miljøstyrelsens tilsyn

Miljøstyrelsens tilsynsopgaver er sammensat af en række meget uensartede opgaver, der af forskellige årsager er blevet henlagt til styrelsen.

En række af disse statslige tilsynsopgaver løses i et tæt samarbejde mellem Miljøstyrelsen, Skov- og Naturstyrelsen og andre statslige myndigheder. Det drejer sig først og fremmest om Arbejdstilsynet, Søfartsstyrelsen, Statens Luftfartsvæsen, Forsvarskommandoen, Sundhedsstyrelsen, Energistyrelsen, Forbrugerstyrelsen, Told- og Skattestyrelsen med tilhørende regioner samt politiet.

I oversigtsform drejer det sig om følgende opgaver:

Fig. 4.1

Tilsynsområder, samarbejdspartnere og anvendte årsværk i Miljøstyrelsen til miljøgodkendelser og tilsyn.

Tilsynsområde	Samarbejdspartner	Anvendte årsværk i Miljøstyrelsen
Kemikalieinspektionen	Arbejdstilsynet, Lagemiddelstyrelsen, Forbrugerstyrelsen, Plantedirektoratet, Told- og Skattestyrelsen, kommunerne	5,10
Genetisk modificerede organismer	Arbejdstilsynet, amtskommunerne	3,3
Emballage til øl og læskedrikke	Told- og Skattestyrelsen, Told- og Skatteregionerne	0,6
Udtømminger fra skibe	Søfartsstyrelsen , Forsvarsministeriet	2,0
Off-shoreaktiviteter: - normalsituation - beredskab	Energistyrelsen	0,35 0,05
Hurtigfærgeruter	Søfartsstyrelsen, Trafikministeriet, Skov- og Naturstyrelsen	0,2
Anlæg af Øresundsforbindelsen	Skov- og Naturstyrelsen Svenske miljømyndigheder	2,0
Københavns Lufthavn	Statens Luftfartsvæsen, Københavns Amt	0,5
Naturgasanlæg	De berørte Amtskommuner	0,13
Kommunekemi	Fyns Amt, Miljø og Levnedsmiddelkontrollen Fyn	0,25

Tendensen er dog i de senere år gået i retning af, at tilsynet med virksomheder, hvor Miljøstyrelsens ansvar baserer sig påen call-in, tilbagegives til de decentrale tilsynsmyndigheder.

Lovområder, hvor tilsynet varetages af Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen har i 1998 fåt tilsyn med overholdelse af reglerne inden for nogle nærmere bestemte lovområder i henhold til: lov om miljøbeskyttelse, lov om kemiske stoffer og produkter m.v., lov om beskyttelse af havmiljøet, lov om miljø og genteknologi, eller visse bekendtgørelser udstedt i medfør af disse.

Tilsyn efter call-in bestemmelsen

Herudover forestår Miljøstyrelsen miljøgodkendelser og tilsyn med enkelte konkrete virksomheder og anlæg efter beslutning i medfør af indkaldelsesbestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 82. Det har i 1998 drejet sig om Kommunekemi, Københavns Lufthavn samt naturgasbehandlingsanlæg og -lagre.

Selvstændig årsberetning fra Kemikalieinspektionen

Miljøstyrelsens kemikalieinspektion forestår kontrol med overholdelse af kemikalieloven og 36 bekendtgørelser, forordninger, regulativer og cirkulæreskrivelser i medfør heraf samt 5 bekendtgørelser om kemiske stoffer og produkter i medfør af anden lovgivning. Tilsynsindsatsen er koncentreret indenfor områder, der har væsentlig betydning for sundhed og miljø. Der udgives en selvstændig årsberetning, som redegør for tilladelser, tilsyn, kampagner, indberetninger og forfølgelse af overtrædelser, hvorfor området ikke vil blive behandlet yderligere her. Årsberetningen for 1998 findes i "Orientering fra Miljøstyrelsen" nr. 3, 1999.

Tilsyn med genetisk modificerede organismer

Godkendelse af forsøg med frilandsdyrkning af genetisk modificerede afgrøder, foretages af Skov- og Naturstyrelsen, der i 1999 har overtaget hele det genteknologiske område fra Miljøstyrelsen. Det er amterne, som varetager tilsynet med overholdelsen af forsøgsgodkendelsernes vilkår.

Fig. 4.2

Tilsyn med genetisk modificerede organismer

Tilsyns-område:	1. Anvendte ressourcer i årsvæk til godkendelser og tilsyn	2. Antal meddelte godkendelser	3. Antal tilsynsbesøg	4. Antal besøgte virksomheder	5. Antal modtagne anmeldelser	6. Antal håndhævelsesreaktioner (henstillinger, påbud m.m.)
A. Indesluttet anvendelse	1.3	15*	3	3	75*	
B. Forsøgsudsætninger	0.8	4				
C. Markedsførings-tilladelser	1.2					

* afgørelser truffet af Miljøstyrelsen om produktionsanlæg og -organismer efter call-in.

* udtalelser til Arbejdstilsynet i forbindelse med klassifikation af laboratorier m.v og forskningsprojekter

De skraverede felter er ikke relevante for Miljøstyrelsens forpligtelser inden for de anførte sagstyper på GMO-området.

Genetisk modificerede afgrøder

Godkendelse til egentlig markedsføring af genetisk modificerede afgrøder sker efter en fælles EU-godkendelsesprocedure. Skov- og Naturstyrelsen er kompetent myndighed for den danske del af denne godkendelsesprocedure. Import til markedsføring af genetisk modificerede organismer, som er godkendt i et andet EU-land skal anmeldes til Skov- og Naturstyrelsen.

Indesluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer

Godkendelser til indesluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer til industriel produktion varetages ligeledes af Skov- og Naturstyrelsen efter "call-in". Med indesluttet anvendelse menes, at organismene anvendes under lukkede forhold. Det er amterne, som varetager tilsynet med overholdelse af loven f.s.v.a produktionsgodkendelser og de hertil knyttede vilkår. Godkendelser af indesluttede laboratorie- og storskalaforsøg med genetisk modificerede organismer varetages af Arbejdstilsynet, der fastsætter vilkårene i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen. Tilsynet med laboratorieforsøgene foretages af Arbejdstilsynet og storskalaforsøgene af amterne. Arbejdstilsynet underretter Skov- og Naturstyrelsen, hvis der i forbindelse med virksomhedsbesøg konstateres forhold, der ikke er i overensstemmelse med reglerne om transport og import.

Tilsyn i samarbejde med andre myndigheder

For en stor del af statens/Miljøstyrelsens øvrige tilsynsområder bygger arbejdet på rapportering fra samarbejdspartnere, ligesom en del af miljøtilsynet bygger på gennemgang af virksomhedernes egenkontrol eller anmeldelser til Miljøstyrelsen. Tilsynsområderne er både meget forskelligartede og temmelig komplekse.

Fig. 4.3

Miljøstyrelsens godkendelser, tilsynsbesøg og håndhævelsesreaktioner

Tilsynsområde	Godkendelser	Tilsynsbesøg	Anmeldelser til statslige myndigheder	Håndhævelsesreaktioner
Emballage til øl og læskedrikke	1		9	6
Olieudslip fra skibe			474	
Off shore virksomhed				
- normaldrift:	131	10		0
- beredskab	17	1		0
Hurtigfærger	3			
Øresundsforbindelsen		2		
Københavns Lufthavn	4	1	5	0
Naturgasanlæg	1			
Kommunekemi	7	6		

Kolonnerne "tilsynsbesøg" og "anmeldelser til statslige myndigheder" supplerer hinanden, idet anmeldelser fra andre myndigheder eller privatpersoner på nogle områder indgår som led i Miljøstyrelsens løsning af tilsynsopgaven.

Der kan knyttes følgende supplerende bemærkninger til oversigtstabellen:

Emballage til øl og læskedrikke

Miljøstyrelsen påser at bestemmelserne i bekendtgørelsen om emballage til øl og læskedrikke overholdes, herunder at drikkevarer, tappet her i landet,

markedsføres i returemballager, og at emballagen på importerede varer, der ikke må være af metal, indgår i et pant- og retursystem. Miljøstyrelsen indgik i 1997 aftale med Told- og Skattestyrelsen om, at Told- og Skatteregionerne skal indgive politianmeldelse til den relevante politikreds, når de ved skatte- og afgiftskontrol støder på overtrædelser af reglerne om emballage til øl og læskedrikke. Politiet foretager herefter en nærmere undersøgelse af sagen med henblik på senere tiltalerejsning, herunder eventuel beslaglæggelse af lagre af drikkevarer i ulovlig emballage.

Halvdelen af Miljøstyrelsens egne reaktioner på de modtagne anmeldelser af overtrædelse af reglerne om emballage til øl og læskedrikke er alt efter overtrædelsernes karakter er sket i form af politianmeldelser, mens der for restens vedkommende er tale om indskærpelser. Herudover har politiet på eget initiativ indledt en del straffesager, som Miljøstyrelsen også har afgivet udtalelser til.

Olieudslip fra skibe

Meldingerne indløber til Søværnets Operative Kommando. I 1998 er der indløbet 474 meldinger, hvoraf 105 var meldinger fra Mærsk om meget små olieudslip fra boreplatforme, 45 var meldinger, som omhandler grundstøtte skibe, kollisioner eller forlis, hvor der kunne være fare for olieudslip, mens 16 meldinger drejede sig om ilanddrevet olie på vestkysten, hvor der blev foretaget strandrensning af de lokale myndigheder. De 232 resterende meldinger omfattede enten let olie/diesel, der fordamper, eller mudder/alger/strømskel, hvor der altså ikke var tale om olie.

Driftsansvaret for den skibsbaserede maritime miljøovervågning blev den 1. juli 1996 overført fra Miljø og Energiministeriet til Forsvarsministeriet. For så vidt angår flyovervågningen blev driftsansvaret for den miljømæssige flyovervågning overført fra Miljø og Energiministeriet til Forsvarsministeriet med virkning fra den 1. januar 1998.

Off shore virksomhed

Tilsynet består i det væsentlige af analyser og kommentarer til indberetninger fra operatørerne. Miljøstyrelsens reaktioner i 1998 for så vidt angår tilsyn med off shore virksomhed bestod dels i påbud om fremsendelse af oplysninger og redegørelser, og dels i ændrede vilkår for efterfølgende godkendelser, idet der ikke blev konstateret forhold, som styrelsen fandt burde give anledning til nedlæggelse af forbud eller indgivelse af politianmeldelser. Der er som det fremgår af tabel 4.3. meddelt 131 godkendelser. Det arbejde der er forbundet med udarbejdelsen af godkendelserne varierer meget, idet de fleste godkendelser blot er enkeltgodkendelser til anvendelse/udledning af en række konkrete kemikalier. Nogle godkendelser meddelt i 1998 er brede rammegodkendelser, hvis udarbejdelse kræver en stor arbejdsindsats.

Off shore beredskab

Miljøstyrelsen fører endvidere tilsyn med olie- og kemikalieberedskabet for faste/flytbare havanlæg og olierør på havbunden på den syddanske kontinentalsokkel. Tilsynet består primært i, at Miljøstyrelsen deltager i egentlige øvelser og syntetiske øvelser. Herudover består tilsynet i besøg hos de forskellige operatører, godkendelse af operatørernes beredskabsplaner, beredskabsmæssig godkendelse ved flytning af havanlæg samt de kvartalsvise møder i "aktionskomitéen".

Hurtigfærger

Bekendtgørelse om miljøgodkendelse af hurtigfærgeruter trådte i kraft i november 1997. Etablering af hurtigfærgeruter eller indsættelse af en ny færgen på en eksisterende rute kræver forudgående miljøgodkendelse. Godkendelsen

meddeles af Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen i fællesskab. Miljøstyrelsen behandler klager over støj fra hurtigfærger. Der har ikke været klaget over støj i 1998.

Skov- og Naturstyrelsen behandler klager i forhold til rutens indvirkning på natur, miljø friluftsliv og kulturminde. Skov- og Naturstyrelsen har ikke i 1998 modtaget klager eller henvendelser om, at et rederi har overtrådt bestemmelserne om sejlads på en godkendt rute. Hverken Skov- og Naturstyrelsen eller Miljøstyrelsen har fundet anledning til af egen drift at føre tilsyn.

Øresundsforbindelsen

Resultaterne af kontrol- og overvågningsaktiviteterne omkring anlæg af Øresundsforbindelsen rapporteres selvstændigt i form af halvårsrapporter til Folketinget og den svenske regering. "6. og 7. halvårsrapport om miljøet og Øresundsforbindelsens kyst-til kyst- anlæg", vedrører 1. og 2. halvår af 1998. Rapporterne kan købes i Miljøbutikken.

Københavns Lufthavn

Miljøstyrelsens tilsyn omfatter støj og luftforurening fra afvikling af flytrafik i lufthavnen. Tilsynet med de øvrige dele af lufthavnens virksomhed (flyhangarer, værksteder, spildevand, jordforurening, beskyttelse af grundvand m.v.) varetages af Københavns Amt. En væsentlig del af styrelsens tilsyn er baseret på gennemgang af resultaterne af Københavns Lufthavns omfattende egenkontrol. De indberettede resultater af egenkontrollen har ikke givet anledning til håndhævelsesreaktioner. Herudover modtager Miljøstyrelsen indberetninger fra Statens Luftfartsvæsen om de flyoperationelle forhold i forbindelse med beflyvningen af lufthavnen.

Naturgasanlæg

Miljøstyrelsen fører tilsyn med naturgaslagrene i Lille Thorup (Viborg Amt) og Stenlille (Vestsjællands Amt) samt gasbehandlingsanlægget i Nybro (Ribe Amt). Der er meddelt en miljøgodkendelse til udvidelsen af gasbehandlingsanlægget i Nybro og arbejdet med miljøgodkendelsen til udvidelsen af gaslageret i Lille Thorup er påbegyndt. Disse udvidelser er påkrævet på grund af ibrugtagning af Syd Arne feltet i Nordsøen.

Dansk Naturgas fører en omfattende egenkontrol, hvorfra der indsendes dokumentation til Miljøstyrelsen for udførelse af godkendelsernes kontrolkrav samt rapporteres om uregelmæssigheder på anlæggene samt forud for afblæsning af naturgas. Miljøstyrelsen har ikke været på tilsynsbesøg på anlæggene i 1998. Der er ikke modtaget anmeldelser mod anlæggene for overtrædelse af meddelte vilkår. Af samme grund har der ikke været behov for håndhævelsesreaktioner.

Kommunekemi

Miljøstyrelsen udarbejder godkendelser og udledningstilladelser samt foretager anmeldte og uanmeldte besøg på virksomheden. Miljøstyrelsen betaler endvidere MLK FYN I/S for en vagtordning, der fungerer døgnet rundt samt for at foretage kontrolanalyser. Udgiften til vagtordningen deles med Fyns Amt i forbindelse med Fyns Amt's tilsyn med TARCO A/S i Nyborg. MLK foretager analyse af alle udledninger af overfladevand og spildevand 2 gange om året.

Håndhævelsen klares normalt med henstillinger i forbindelse med tilsynsbesøg. Der er ikke meddelt nogen skriftlige henstillinger i 1998. Kommunekemi a/s er i øvrigt EMAS-registreret.

Indkaldelsen af godkendelses- og tilsynskompetencen efter miljøbeskyttelsesloven for Kommunekemi a/s er blevet ophævet pr. 1. Januar 1999, og fra dette tidspunkt er godkendelses- og tilsynskompetencen overført til Fyns Amtsråd og Nyborg Kommunalbestyrelse.